

Լիբանանի գլուխաշրջութեան նախարար Աւետիս Կիտանեան Գանատա պիտի այցելէ

Յառաջիկայ օրերուն լիբանանի Հանրապետութեան գրասահման վեհական նախարար Աւետիս Կիտանեան իր առաջին այցելութիւնը պիտի կատարէ Գանատա: Այցելութեան ընթացիքն նախարար Կիտանեան գանատահայ գաղութին իրազեկ պիտի պահէ Լիբանանի մօտակայ ընտրութիւններուն՝ գանատաբնակ լիբանանահայերու քուէարկութեան մասին:

Գանատահայ գաղութին հետ նախարարին իրազեկման հանդիպումները նախատեսուած են՝ կիրակի Մարտ 4-ի յեամիջօրէի ժամը 2:00-ին՝ Թորոնթոյի Հայ Կեդրոնին մէջ եւ նոյն օրուան երեկոյեան ժամը 7:30-ին, Մոնթրէալի Հայ Կեդրոնին մէջ:

Նշենք, որ յառաջիկայ Մայիսին, Լիբանանի մէջ տեղի պիտի ունենան 2018 թուականի երեսփառանական ընտրութիւններ: Վերոնշեալ ընտրութիւններուն, Լիբանանի խորհրդարանի որոշումով, առաջին անգամ ըլլալով արտասահման ապրու լիբանանցիները իրաւունք պիտի ունենան քաղաքացիական իրենց պարտականութիւնը կատարել՝ քուէարկելով իրենց բնակած վայրերուն մէջ:

Լիբանանի հայ համայնքի իրաւունքներու պաշտպանութեան ի խնդիր՝ կարեւոր է լիբանանեան քաղաքացիութեան տէր բոլոր գանատահայերուն մասնակցութիւնը վերոնշեալ իրազեկման հանդիպումներուն:

Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ Միշէլ Առու Հայաստան այցելեց

Հանրապետութեան նախագահի նատավայրին մէջ, Հինգշաբթի, 22 Փետրուարին տեղի ունեցաւ պաշտօնական այցելութեամբ Հայաստանի Հանրապետութիւն ժամանած Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ Միշէլ Առունի դիմաւորման պաշտօնական արարողութիւնը, որուն յաջորդեց Հայաստանի եւ Լիբանանի նախագահներուն հանդիպումը: Նախօրէին նախագահ Առու յարգանքի տուրք մատուցեց Հայոց Ցեղասպանութեան գոհերուն ծաղկեպակ զետեղելով յուշահամալիրին մօտ:

«Այցելութիւնս նպատակ ունի առաւել ամրապնդել Հայաստանի եւ Լիբանանի միջեւ յարաբերութիւնները: Յոյս ունինք, որ Հայաստանի եւ Լիբանանի միջեւ այդ յարաբերութիւնները շատ աւելի կ'ընդլայնին եւ խորանան: Կան բազմաթիւ բնագաւառներ, որոնց ուղղութեամբ կրնանք աշխատիլ, եւ այդ մէկը տեղի կ'ունենայ ի բարօրութիւն մեր երկու երկրներուն», Սերժ Սարգսեանի հետ հանդիպման ընթացքին ըստ նախագահ Միշէլ Առուն:

«Հորիզոն» ներկայ գտնուեցաւ Գանատայի Ժառանգութեան նախարար Մելանի Ժոլիի ընդունելութեան

Փետրուար 17-ին Գանատայի Ժառանգութեան նախարար Մելանի Ժոլիի հրաւոր «Հորիզոն»ի վարչական պատասխանատու Միլվա Էհրամճեան ներկայ գտնուեցաւ նախարարուհի Ահունցիք-Գարթիէրվիլի ընտրատարածքային գրասենեակին կողմէ կազմակերպուած ընդունելութեան:

Always standing by our community

SINCE 1997
Komitas.ca
FUNERAL COMPLEX

PRE-PLANNING WITH 0% INTEREST
1, 3, 5 OR 10 YEAR PAYMENT PLANS

T 514.331.0400

2018 PILOT
MSRP STARTING FROM \$40,390*

2018 PILOT SHOWN

* Taxes not included. Visit Honda Gabriel for more details.

HONDA GABRIEL

7000, boulevard Henri-Bourassa E.
Montréal-Nord, QC H1G 6C4
514 327-7777
www.hondagabriel.com

Kevork Asadourian
Vahan Vartanian
Haig Khobassarian

ARZ
fine foods

*Home to
Authentic
Mediterranean Gourmet*

ԶԱԻԱԽՖԻ ԽՆԴՐԻ ՀՈՒԹՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎԱՂԾ ՇԱՏ ՈՒՅ Է...

Այսօր Զաւախիք Վրաստանի հանրապետութեան
մաս կը կազմէ, սակայն դարեր շարունակ ան հանդի-
սացած է Մեծ Հայքի բազաւորութեան անքակտելի
մասը, իսկ բնակչութիւնը եղած է հայ։ Ան իր հայ-
կական հոծ բնակչութեամբ մեծ կարեւորութիւն կը
ներկայացնէ մեր հանրապետութեան համար, թէ՝
առեւտրական ուղիներու անվտանգութեան ապահով-
ման եւ թէ՛ ուազմավարական առումով։ Զաւախիք
Խնճնավարութեան հարցը պարբերաբար արծարծուած
է 1918 բուականին առ այսօր, բայց թէ ի՞նչ ընթացէ
ունեցած է Զաւախիքի Խնդիրը Խոհրդային Միութեան
փլուզումէն ետք, այդ մասին զրուցեցինք բանասէր
Հայկագուն Ալվարցեանի հետ։

Խորհրդային իշխանութեան վկուգման ժամանակ Արցախի հարցին հետ արծարծուեցաւ նաեւ Զաւախքի խնդիրը, կըսէ պրն. Ալվարցեան: Սակայն Զաւախքիքի կիտակցէին, որ Հնարևաւոր չէր Զաւախքի հարցը Արցախի հարցի կողքին նոյն հարթութեան վրայ զնել, որով-հետեւ շրջափակման պայմաններու տակ՝ երկու ճակատ բանալր անխոհեմ էր:

Խորհրդային Միութեան փլուզումէն ետք Վրաստանի անկայուն վիճակի հետեւանքով անմիջիթար էր նաեւ Զաւախքի վիճակը, բայց իշխանութիւններու կողմէն մեծ ճնշում չէր բանեցուէր. Զաւախքը կը վայելէր գրեթէ չվաւերացուած ինքնավարութիւնն մը, սակայն այդ իրավիճակը ոչ թէ վրացիներու բարի կամեցողութեան արդիւնքն էր, այլ պարզապէս թուլացած իշխանութիւնը այլեւայլ ճնշումներ գործադրելու կարողութիւն չունէր: Հետագային, Շեւերտնաձէի վերադարձով, Թիֆլիս աստիճանաբար կայունացաւ. Իբրև փորձառու քաղաքական գործիչ՝ Շեւերտնաձէն, վարելով արտաքնապէս մեղմ քաղաքականութիւն, կրցաւ աստիճանաբար պետական վերահսկողութիւն սահմանել ջաւախիք եւ միսս ասպածքներու մասի:

Այսօր Վրաստանի կեդրոնական իշխանութիւնները ազգային փոքրամասնութիւններու եւ յատկապէս Զաւախքի նկատմամբ բացայացտ խորական քաղաքականութիւն կը վարեն. օրինակ՝ իրենց ընտրական օրէնսդրքի մէջ մէկ վրացիի ձայնը հաւասար է մօտքսան հայու ձայնի: Այսինքն՝ Վրաստանի վարած խորական քաղաքականութիւնը օրէնքի ուժ ունի, ընդունուած են այնպիսի օրէնքներ, որոնք ուղղակիօրէն կը հարուածեն ազգային փոքրամասնութիւններու գոյատեւման: Օրինակ՝ եթէ դպրոցը ունի որոշակի թիւ, ըստնք՝ 80 աշակերտ, այլեւս միջնակարգ ըլլալու իրաւունք չունի, ութիւննէն աւելի պէտք է ըլլայ, որ գառնայ միջնակարգ, իսկ այսօր, ազգային-քաղաքական ծանր ճնշումներու հետեւանքով Զաւախքի մէջ արտագաղթը թափ առած է, ինքնաբերաբար դպրոցը կը վակուի, եւ մի քանի գիւղ պէտք է միաւորուի, որ մէկ դպրոց ունենայ, իսկ տարածաշրջանի ձմեռնային խիստ պայմաններու մէջ, գիւղէ-գիւղ երթալը գծուար է

աշակերտներուն համար:

Ճնշումներ կան նաեւ լեզուական հարցով. Զաւսիքը գլխաւորաբար հայաբնակ տարածք է, վրացիները շատ քիչ են, հետեւաբար հնարաւորութիւն չէ ստեղծուած, որ հայերը վրացերէն սորվին, մանաւանդ, որ խորհրդային ժամանակներուն պետական պաշտօնական լեզուն ուռւերէն էր:

Վրաստանի իշխանութիւնը հայ պաշտօնեաներէն

կը պահանջէ վրացերէնի կատարեալ իմացութիւն, քա-
ղաքական որոշում ընդունուած է, որ վրացերէնի չտի-
րապետող պետական պաշտօնեան աշխատանքէ հեռաց-
ուի. «Սա շրջանը վրացականացնելու քաղաքականու-
թեան դրսեւորումներից մէկն է, որը հակասում է մի-
ջազգային իրաւունքներին. Վրաստանը ստորագրել է
Փոքրամասնութիւնների իրաւունքնորի մասին հոչա-
կազիրը, որտեղ նշւում է, որ համախումբ ապրող փոք-
րամասնութիւնները ունեն մշակութային, լեզուական
ինքնավարութեան իրաւունք, այսինքն՝ կարող են
իրենց լեզուով գրագրութիւն վարել, սակայն իրակա-
նում այն չի գործում: Վերջին տարիներին վրացերէնի
ձեւական դասեր են կազմակերպում պաշտօնեաների
համար, այդ պատրուակով միջազգային հիմնադրամ-
ներից փողեր են ստանում ու մեծ մասը իւրացնում, յե-
տոյ պատճառաբանում են, դասընթացը արդիւնք
չտուեց եւ ազատում հայ պաշտօնեաներին» - կը հաս-
տառէ առաջ. Այսուհետև:

Այն տպաւորութիւնը կայ, որ Թիֆլիսի իշխանութիւնները միայն ձեւականօրէն է, որ Հարցերուն լուծում կու տան, մինչ անդին կ'իրականացնեն շրջանը վրացականացնելու իրենց նպատակը: Տարիներ առաջ Ախալքալաքի մէջ պետական համալսարանի մասնաճիւղ ստեղծուած է, որպէսզի ջաւախքցիք վրացերէն սորվելու հնարաւորութիւն ունենան, բայց ջաւախքն միայն մի քանի հայ աշակերտ ընդունուած է այդ համալսարանէն ներս... նոյն համալսարանը ընդունած է Վրաստանի խորերէն եկած վրացի ուսանողներ, որոնք պէտք է ուսում ստանային իրենց շրջաններուն մէջ, բայց եկողները պատրաստուած, կասկածելի վարկով երիտասարդներ են, որոնց միտումնաւոր կերպով բերած են ջաւախիք ու ապահոված կազմականներով:

Առ ձեռքի ու ապահով զայրանուղակ:

Նոյն նպատակով Հայաբնակ շրջաններու մէջ կը կառուցեն վրացական եկեղեցի, որբանոց, կուսանոց։ Սակայն որու՞ն կամ որո՞նց Համար, երբ այնտեղ մէկ վրացի անդամ չկայ: Եկեղեցիներու, պատմական յուշարձաններու վրայէն Հայկական հետքեր ջնջելը, կեղծիքով գրքեր Հրատարակելն ու թարգմանելը, միջապային բեմերէն խօսիլը նոյնպէս պիտականօրէն կազմակերպուած ՀայկաՀաւատաշաւարաւ է:

«Սակայն Վրաստանում այսօր անտեսելով պատմական փորձն ու քաղաքական արդի զարգացումների տրամաբանութիւնը՝ փորձում են Զաւախիքի հարցը լուծել 1918-20-ական թուականների օրինակով՝ Զալիանիքը Հայաթափելով, երբ թուրքերի հետ ուղղակի համաձայ-

նութեամք Զաւախքում ցեղասպանութիւն իրականացրին: Թէեւ այդ հնարաւորութիւնը առաջմ չունեն, բայց այսօր էլ ճնշումը իրականացւում է ընկերային, տնտեսական, ազգային, կրթական, լեռտական, մշակութային ասպարէզներում, որոնք հետապնդում են Զաւախքի հայթափակման նոյն նպատակը:

«Հասկանալի է, որ Վրաստանն այսօր փորձում է օգտուել իր նպաստաւոր աշխարհաքաղաքական դիրքից եւ պայմաններ թելազրել Հայաստանին: Ես համոզուած եմ, որ այս վտանգաւոր եւ անհեռանկար քաղաքականութիւնը մեծ չափով խրախուսում են Վրաստանի ու զագմավարական դաշնակիցներ Թուրքիան եւ Արքէյցանը, քանզի նրանց միաւորող ընդհանուր շահեր բազմաթիւ են՝ Ցեղասպանութեան, Արցախի եւ Զաւախիքի հիմնահարցերը, Պաքու-Ճէյհան քարիւզատարը, յառաջիկայում կառուցուելիք Պաքու-Թիֆլիս-Էրզրում գազամուզի եւ Կարս-Ախալքալաք-Թիֆլիս երկաթուղու ծրագրերը, ՆԱԹՕ-ին անդամակցելու Վրաստանի բուռն ճգուտմբ եւ այլն:

«Միւս կողմից՝ Վրաստանի համար հիմնական խաղաքարտ են իր ճանապարհներն ու նաւահանգիստները, որոնք ապահովում են մեր հիմնական ելքը արտաքին աշխարհ՝ Սեր Ծով, Խուսասատան եւ Երոպա։ Վրաստանի իշխանութիւնները, բնականաբար, մտածում են, որ Հայստանը չի կարողանայ ջաւախիքի շահերը պաշտպանել այնպէս, ինչպէս պէտք է՝ առանց վտանգելու այս կարեւորագոյն խնդիրը։ Հայստանի իշխանութիւններն, իրենց գովազդ պատանդային վեճակում, կարծեն չեն համարձակում խախտել իրավիճակը՝ պատեհ-անպատեհ անպատեհ առիթներով յայտարարելով, որ Հայստանը երբեք չի խառնուի այս հարցին, կը մի-ջամատի միայն այն ժամանակ, երբ Վրաստանի իշխանութիւնները պաշտօնապէս կը դիմեն իրենց այդ հարցին լուծում տալու կամ մի ելք գտնելու համար։

«Բայց Հայաստանի իշխանութիւնները պէտք չէ «մոռանան», որ Ձաւախիքի հայրթափումը հաւասարագոր է Ձաւախիքի թրքացմանը (Ձաւախիքի նկատմամբ թուրքական հաւակնութիւններն ու Մեսկիթի թուրքերի հարցը օրսակարգային է). Թրքական աշխարհով շրջափակուած Հայաստանը եթէ կորզնի նաեւ Ձաւախիքը,

զավուսա զայտառամբ սրբ գլուխ ունաւ ձաւարաքը,
ապա հարիւր տոկոսով կը յայտնուի թրքական օղակում:
«Զաւախքի խնդրի լուծումը համահայկական
կեդրոնացուած ջանքեր է պահանջում, վազը շատ ուշ
կը լինի: Եթէ այսօր աշխարհի հայութիւնը, ունենալով
անկախ Հայաստան, պիտի չկարողանայ հայաբնակ
պատմական հողը պահել, ապա ի՞նչ բարոյական իրա-
ւունքով ենք խօսելու հայաթափ հայկական հողերին
մասին: Զաւախքը մեր հոգու, մեր կամքի, մեր քաղա-
քական գիտակցութեան եւ կազմակերպուածութեան
ամենամեծ քննութիւնն է, որ ազգովի պէտք է կարո-
ղանանք յանձնել, այլապէս կը յայտնուենք շատ ծանր
կացութեան մէջ:

ՆԱՅԻՐԻ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

A black and white photograph of real estate agent Albert Arkilanian. He is a middle-aged man with dark hair, wearing glasses, a white shirt, and a dark tie. He is smiling and looking towards the camera. To his right is a business card with his name and contact information.

BRING YOUR
OWN WINE

A black and white portrait of Hayk Hartounian, a middle-aged man with dark hair, wearing a suit and tie, smiling at the camera. To his right is the RE/MAX logo, which consists of a stylized hot air balloon with the word "RE/MAX" written across it. Below the logo, there is Armenian text and English text identifying him as a real estate broker.

Վեհանոյշ Թեքեանի հետ

Հայ լեզուն հայ ինքնութեան աղ-
բիւրն է: Դարերէ ի վեր, հաւատքի ու
հայրենիքի կողքին, հայ լեզուն ու հայ
գրականութիւնը, հայր պահած են հայ:
Այդ լեզուն բիւրեղացնող ու մայրենիքին
նոր աւիշ ներարկող ազնուական հերոս-
ներ են հայ արձակագիրներն ու հայ բա-
նաստեղծները: 17 Հոկտեմբեր 2017-ին,
մոնթրէալահայ գաղութը ըմբռչխնեց
նշեալ փաղանքի ներկայացուցիչներէն,
յարգելի ու եզակի անձնաւորութեան՝
Վեհանոյշ Թեքեանին ներկայութիւնը:
Համազգային Հայ Կրթական եւ Մշակու-
թային Միութեան «Սանահին» մասնա-
ճիւղի Գրական յանձնախումբին կազ-
մակերպութեամբ, Գանատայի Ազգային
Առաջնորդարանի գահինձէն ներս, տեղի
ունեցաւ հեղինակին «Ազօթքներ ու-
կանի մէջ» եւ «Խօսող լերան պատմու-
թիւնը» հատորներու շնորհահանդէսը,
ներկայութեամբ գաղութիս գրասէր
հանրութեան:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ
Գրական յանձնախուռմբի ներկայացուցիչ
Անահիտ Պալեան, որ իր բարի գալուստի
խօսքին մէջ յիշեց, թէ որպէս ժողովուրդ
գոյատեւելու համար, անհրաժեշտ է լաւ
ճանչնալ մեր արժէքները, պատմութիւնն
ու գրականութիւնը, նաև գնահատել
մեր մայրենի լեզուն նորոգող ու հարս-
տացնող մտաւորականները, որոնք իրենց
պայծառամտութեամբ կու գան լուսաւո-
րելու մեր մտքերը եւ ազնուացնելու մեր
հոգիները: Եւ անդրադառնալով մեր
ժամանակակից գրականութեան համբա-
ւաւոր արուեստագիտութիւնը Վեհանոյշ
Թեքեանին, Ա. Պալեան նշեց, թէ հեղի-
նակը, շատ յաճախ, համայնական տագ-
նապ մը ունի եւ ընթերցողին պատգամ
մը ունի փոխանցելիք: Հետեւաբար պէտք
է առիթը ստեղծել կարդալու՝ մտածումի
նոր աշխարհի մը մէջ բացուելու համար:

Ան ամփոփ տողերու մէջ, անդրադարձաւ Վեհանոյշ Թեքեանի կենսագրական գիծերուն եւ ընթերցեց 100-ամեայ բանաստեղծ Ժամանակակից ամառ ե-նամակով յղուած խօսքը՝ գրական մշակին մասին. «Վեհանոյշ Թեքեան հայ գրականութեան անդաստանին կը ներկայանայ ինքնաստիպ, եզակի, բացառիկ գրիչով մը: Կարելի չէ միայն պարբերութեամբ մը, միայն էջով մը, նոյնիսկ գիրքով մը ներկայացնելէ ետք, վերջակէտ մը դնել. Հետաքրքրական նիւթէ ան: Իր ժամանակի գրական սերունդին առաջամարտիկն է թէ՛ իր բանաստեղծութեամբ, թէ՛ իր արձակով: Մակերեսային գրիչ մը չէ ան, այլ խորք եւ խարիսխ ունեցող գրականութիւն մը ունի: Միօրինակ չէ, միաւար չէ իր գրիչը, այլ բազմաւար՝ ջութակի պէս: Իրօք ջութակ մըն է իր գրիչը, հարուստ այլազան եղանակներով: Իր գրիչէն լեզուական ճկունութիւն մը կը հոսի, որ կը յափշտակէ ընթերցո-

զը: Այս առումով լեզուական նուածում
մըն է իր գրականութիւնը: Իր գրական
հարուստ բերքով, գեղարուեստական
փայլուն եւ ճկուն լեզուով, իր գիրին ու-
րոյն ոճով, իր խմացական աշխարհով, ան
որոշապէս հաստատուն աթոռ մը ապա-
հօված է հայ գրականութեան կածորին
մէջ»:

Ապա Հանդիսավարը ներկայացուց
«Բագին»ի նախկին խմբագիրներէն,
Հայերէնի փաստակաւոր ուսուցիչ, բա-
նաստեղ եւ գրական վերլուծական յօդ-
ուածներու հեղինակ պրն. Յարութիւն
Պէրաքը բանը եւ զինք հրաւիրեց բեմ, որ-
պէսզի անդրադառնայ Վեհանոյշ Թեք-
եանի բանաստեղծութիւններուն եւ ներ-
կայացնէ հեղինակի «Աղօթքներ ուռկա-
նի մէջ» գիրքը:

Պր. Պէտքէրեան իր խօսքին մէջ
նշեց. «Աղօթքը մարդուն ամենէն խո-
րունկ ու ներքին, նոյնիսկ անձնական
ապրումներն ու մտածումները կը պար-

Հատորներուն. «Ճեղքուած մանրանկար», «Նշանագիր» եւ «Տոհմածառ», մերթ ընթերցելով պատմուածքներէն հատուածներ, մերթ իր տպաւորութիւն-

ները փոխանցելով: Ան շատ գեղեցիկ ձեւով յաջողեցաւ հարազատօրէն փոխանցել հեղինակին իւրայստուկ շունչն ու քաղցր ոճը, շեշտելով թէ չորս հատորներն ալ յափշտակութեամբ կարդացուող պատմուածքներ ու խոհագրութիւններ են, եւ Հոն իշխող գիծը՝ սփիւռքն է, հայրենիքն է ու հայ լեզուն: Պրն. Ածէմեան նաեւ նշեց, թէ ինչպէս Վեհանոյշ Թեքեան իր պատմուածքներուն ընդմէջէն կ'անդրադառնայ Պէյրութ քաղաքի կորուստին մասին, նոյնպէս ալ իր «Արեւմտահայերէնի վերջին ճգնաժամը» նշանաւոր գրութեամբ, ան կ'անդրադառնայ հայ լեզուին ու անոր կորուստին մասին: Իսկ ինչ կը վերաբերի «Խօսող լերան պատմութիւնը» հատորին, պրն. Ածէմեան ըստաւ, թէ ան կը համախմբէ զանազան առիթներով հեղինա-

կին գրած կամ բանախօսած ուսումնա-
սիրութիւնները: Հոն կան գրութիւններ
ու վերլուծումներ մեր յայտնի գրողնե-
րէն՝ Մեծարքեցին, Տէրեանէն, Վարուժա-
նէն, Թէքէեանէն, Ժադ Յակոբեանէն,
Մուշեղ իշխանէն, Կարապենցին եւ այ-
լոցմէ: «Եւ նկատի ունենալով, որ Թեք-
եան ինքն ալ գրող մը ըլլալու հանգա-
մանքը ունի, յաւելեալ գոյն մը ու
պատկառանք մը կու տայ գիրքին. Հա-
րազատութեան զգացում մը: Շատ
յստակ է գրողին շունչը. նոյնիսկ սրտին
փափախումը ամէն մէկ տողին տակ,
որովհետեւ վարակիչ սէր ու գուրգու-
րանք կայ այդտեղ գիրին, մասնաւորա-
բար արեւմտահայ գիրին հանդէպ»,
ըստ պրն Աճէմեան:

Ապա Անահիտ Պալեան բեմ հրա-
ւիրեց բազմատաղանդ ու բազմավաս-
տակ հեղինակ Վեհանոյշ Թեքեանը, որ-
պէսզի ան փոխանցէ իր սրտի խօսքը:
Առաջին հերթին, Վեհանոյշ Թեք-

եան անդրագարձաւ, թէ ինչպէս Սիմոն Սիմոնեանի քաջալերանքով, ան յաջողած է իր գրոշմը զնել մեր ժամանակակից գրականութեան մէջ, թէ որպէս բա-

նաստեղ, թէ՛ որպէս արձակագիր. եւ
այսպէս՝ մեկնելով Սիմոն Սիմոնեանի,
Գուրգէն Մահարի, Շահան Շահնուրի,
Վահագն Դաւթեանի, Կարիկ Պասմա-
եանի եւ այլ գրասէրներու գնահա-
տանքներէն, ան Հրատարակած է իր
առաջին հատորը: Իր խօսքին մէջ վ.
Թեքեան անդրադարձաւ Հեղինակի մը
առաջին Հրատարակութեան կարեւորու-

թեան եւ յանձնարարեց բոլոր գրել սի-
րողներուն, որ հրատարակեն իրենց գրու-
թիւնները:

Այսուհետեւ ան իր չնորհակալական
խօսեքերը ուղղեց մոնթբէալահայ ջերմ
գաղութին, Համագույշին «Սանահին»
մասնածիւղի վարչութեան եւ անոր գրա-
կան ձեռնարկները կազմակերպող Անա-
հիտ Պալեանին: Ապա նշեց, թէ բազման-
կիւն սփիւռքի, բազմերանդ քաղաքներու
եւ բազմամշակութային միջավայրերու
մէջ, հայ գրողը պայքարեցաւ եւ իր բնա-
տուր տաղանդը կեանքի վերածելով,
բաշխեց իր ժողովուրդին: Այսպէս էր պա-
րագան Յարութիւն Պէրպէրեանին եւ
Ռաֆֆի Ածմեանին, եւ այս տողերուն
ընդմէջն հեղինակը իր յատուկ չնորհա-
կալութիւնները փոխանցեց անոնց: Ան
երախտագիտութիւն յայտնեց «Հորիզոն-
գրական»ի նախկին խմբագիր Վրէժ-Ար-
մէն Արթիննամնին, այժմու խմբագիր Վրէ-
ժէն Աբրահամեանին եւ «Բագին»ի
խմբագիր Սոնիա Քիլեճեանին:

Վեհանոյշ Թեքեան Մեսրոպ Մաշտոցի հայ գիրերու գիւտով փերագարձը դէպի Հայաստան այսպէս ներկայացուց. «Ցնծութիւն էր հայոց աշխարհին մէջ», ըստա ան, «որովհետեւ այբուբենի գիւտը կարելի դարձուցած էր հայ ժողովուրդին անմահութիւնը: Հայ Գրականութեան տունը մէկ է. ճանապարհները, որոնք հոն կ'առաջնորդեն, բազմաթիւ են եւ բազմերանգ, եւ մի միայն հայերէն լեզուի ուժն է, որ տունը անառիկ ամրոց կը դարձնէ»:

Վեհանոյշ թեքեանի խօսուն պատ-
գամէն եւ կարդացած բանաստեղծու-
թիւններէն ետք, Անահիտ Պալեան յար-
գանքի ու չնորհակալական խօսքը ուղ-
ղեց Հեղինակին, որ իր գեղեցիկ լեզուամ-

տ-ց մ-լր-ա-պ-ը, ու իր դ-ւ-իր շ-ր-կ-ա-ն-ա-ն
տածողութեամբ ու գիտիչ գաղափար-
ներով հիանալի ձեւով փոխանցեց իր
ապրումները։ Ան յատուկ չնորհակալու-
թիւն յայտնեց Յարութիւն Պէրպէրեա-
նին եւ Ռաֆֆի Աճէմեանին, որոնք
հմուտ ու բծախնդիր ձեւով ներկայա-
ցուցին հեղինակին զոյտ գիրքերը, եւ
գրական երեկոն փակեց իր շնորհակալու-
թիւնները փոխանցելով ներկաներուն՝
իրենց ցուցաբերած հետքքրութեան հա-
մար, քաջալերելով զանոնք լսնթերցելու
հայերէն, օգտուելով Վեհանոյշ Թեքեանի
կողուանորհուուու պետքէն։

Խորախորդուրդ գիրքերէն:

Զեռնարկի աւարտին տեղի ունեցաւ հիրասիրութիւն եւ գիրքերու մակագումը հեղինակին կողմէ:

Կագրուսը և դղբավկը կողմէ: Անահիտ Պալեան

**ALINE
BEKEREJIAN**

NOTAIRE • NOTARY

ՆՈՏԱՐ Ային ՊԵՔԵՐԵՆԵԱՆ

Achat	Առևտուր	Purchase
Hypothèque	Ավագոր Կալուածք	Mortgage
Refinancement	Վերափինանսատրում	Refinance
Mandat	Պատումք	Mandate
Testament	Կտակ	Will
Succession	Կալուածք	Estate
Mariage	Սպասարկին	Marriage
Procuration	Փոխանորդակիր	Power of Attorney

180, rue Fleury ouest
Montréal, Qc, H3L1T5

T 514.382.7222
F 514.381.1818

aline.b@notarius.net
www.abnotaires.com

Services offerts en Arabe, Arménien, Français et Anglais
Services offered in Arabic, Armenian, French and English.

**Մարտ 5-ին սկսեալ, «Հայ Հորիզոն» հեռատեսիի
յայտագիրը պիտի սփոռուի հետեւեալ կայաններուն
և ժամերուն, մէկ ժամուայ տեսողութեամբ:**

«Որքա՛ն մեծ ըլլայ մեր ժողովուրդին աջակցութիւնը «Հայ հորիզոն»ին,
այնքա՛ն կարելի կ'ըլլայ իրականացնել մեր ծրագիրները»

Հարցազրոյց «Հայ հորիզոն» հեռուստաժամի տնօրէնուի Թամար Շահինեանի հետ

6 Մարտ 2018-ին սկսեալ «Հայ հորիզոն» հեռուստաժամի սփոռումի տեսությունները կես ժամուան փոխարէն պիտի ըլլայ մէկ ժամ, շնորհիւ հեռուստաժամի հաղորդավար, արտադրող եւ տնօրէնուի Թամար Շահինեանի շամբերուն։ Այս առքիւ «Հորիզոն» շաբաթերը հարցազրոյց մը ունեցաւ տիկին Շահինեանի հետ, զոր կը ներկայացնեն ստորեւ։

Հ.-Շ. Տիկին Շահինեան, ե՞րբ կեանքի կոչուած է «Հայ Հորիզոն» հեռուստաժամը, ի՞նչ պայմաններու տակ եւ որո՞ւ շանիերով։

Թ.Շ.- «Հայ Հորիզոն» հեռուստաժամը կեանքի կոչուած է աւելի քան 30 տարի առաջ, ՀՅԴ «Միջան Փափագեան» կոմիտէութեան ջանքերով։ Ես այս ծրագիրին մաս կազմած եմ առաջին օրէն սկսեալ եւ առ այսօր, առանց ընդհատումի, կը շարունակեմ կամաւորաբար աշխատիլ «Հայ Հորիզոն» հեռուստաժամի գոյատեւման եւ բարեկաւման ի խնդիր։ Նախ եղած եմ հեռուստաժամի հաղորդավար, խակ վերջին չորս տարիներուն, «Միջան Փափագեան» կոմիտէութեան արտօնութեամբ, յայտագիրը սեփականութիւն դարձուցած եմ Sev-Sar Productions ընկերութեան անուան տակ եւ կը վարեմ հաղորդավարի, արտադրիչի եւ ընդհանուր տնօրէնի պաշտօնները (host, producer, director)։ Ներկայ դրութեամբ անձնակազմին մաս կը կազմեն նաեւ երկու պաշտօնեաներ՝ Նարէ Նոխուտեան (editing) եւ Կարօ Շոհմէլեան (camera man)։ Այդ տարիներուն ընթացքին «Հայ Հորիզոն»ը գործակցած է չորս տարբեր կայաններու հետ։ TEQ, CJNT, GLOBAL եւ այժմ ICI։ Ցիշեմ, որ նշեալ կայաններուն հետ բաւականին յաշող եւ սերտ յարաբերութիւններ ունեցած ենք եւ լաւ տպաւորութիւնն դորած որպէս հայկական հեռուստաժամ։

Հ.-Ե. Երեսուն տարիներու ընթացքին «Հայ Հորիզոն»ը ինչպիսի դժուարութիւններ դիմացրաւեց եւ ի՞նչ նուանումներ արձանագրեց։

Թ.Շ.- Վստահ որ դիւրին ճանապարհ չանցաւ «Հայ Հորիզոն»ը, ունեցանք դժուարութիւններ եւ նուանումներ։ Մեր հիմնական դժուարութիւններ եղած է եւ է նիւթականի ապահովումը,

որովհետեւ նման ծրագիրի մը գոյատեւումը կախեալ է նիւթական կարելիութիւններէն։ Բարեբախտաբար մենք ունինք հովանաւորներ, որոնք տարեկան իրենց հովանաւորութիւնը կը նորոգեն եւ նեցուկ կը կանգնին «Հայ Հորիզոն»ին, սակայն այդ մէկը բաւարար չէ, պէտք է նաեւ գաղութը եւ մանաւնդ միութիւնները իրենց մասնակցութիւնը բերեն զանազան միջոցներով, որպէսզի մեր ժողովուրդը կարենայ վայելել հայկական հեռուստաժամի սփոռումը։ Օրինակ գործարարներ իրենց գործի ծանուցումները կամ միութիւնները իրենց ձեռնարկներուն յայտարարութիւնները կրնան յանձնել մեզի եւ կամ պարբերաբար նուիրատութիւնները ընել։ Իսկ մեր հիմնական իրագործումը այն է, որ ձեւով մը մենք յաջողեցանք գաղութիւնը միութիւններուն եւ զանազան իսաւերուն մէջ համախմբում կամ միաւորում ստեղծել։

«Հայ Հորիզոն»ը միանականութեան ենթահողը պատրաստողը եղաւ։ Հեռուստաժամին իրագործումներէն մէկն է նաեւ հայ գիտարդներու թիւը, որոնք այսօր ICI հեռուստակայանի տուեաներով կը գերազանցեն 25000 գիտորդը։ Այս կը նշանակէ, թէ «Հայ Հորիզոն»ը կրցաւ թափանցել մեր հայկական տուեաներէն ներս եւ ձեւով մը գոհացում տալ մեր ժողովուրդի ակնկալութիւններուն։ Մեր ժողովուրդը նաեւ չի զլանար իր քաջալեանը յայտնելու, մանաւանդ մեր մեծ մայրերը, որոնք կարելիութիւնն չունին անմիջականօրէն մասնակից դառնալու մեր գաղութիւն կեանքին։ անոնց ուրախութիւնը անսահման կ'ըլլայ, երբ կը տեսնեն իրենց թոռնիկները կամ հարազատները որեւէ յայտագիրի ընդմէջն։

Հ.-Շ. «Հորիզոն» շաբաթերին միջոցաւ յայտարարուած էր, թէ հայկական հեռուստաժամը մօտ օրէն մէկ

ժամի պիտի վերածուի, կէս ժամուան փոխարէն։ ի՞նչ է այս բարեփոխումին նպատակը։

Թ.Շ.- Նախ ըսեմ, որ հեռուստաժամի սփոռումի տեւողութիւնը մէկ ժամի վերածելու առաջարկը ստացանք կայանի տնօրէնութիւնէն, որոնք մէկի տուին առաջնական կարելիութիւններուն, նկատի ունենալով մեր ծրագիրին դիտորդներուն թիւը։ Անշուշտ առաջարկը ընդունեցի մէծ ոգեւորութեամբ, որովհետեւ այնքան շատ փոխանցելիք ունինք մէկ ժողովուրդին, որ յաճախ կը ստիպուիմ կրծատել յայտագիրները, որպէսզի կարելիութիւնը ունենամ բոլորին անդ տալու եւ նիւթերու այլազանութիւն ապահովելու։ Սակայն այս մէկը աւելի մէծ պատասխանատուութեան դէմ յանդիման կը դնէ մեզ, մանաւանդ ֆինանսական հարցի գուգ։ Մենք յաճախ ունեցած ենք մէկ ժամի վերածելու հեռանկարը, եւ որովհետեւ հիմա առիթը ներկայացած է, կ'ուզենք օգտագործել, որպէսզի մէկ ժամուան աւելի ճնու յայտագիրով, աւելի լայն անդապարձներով կարենանք ներկայութիւնը ըլլալ մէր հայկական առուներէն ներս։

Հ.-Ա. Այս ծրագիրը բնականաբար մեր ժողովուրդին բոլոր խաւերուն աջակցութեան եւ նեցուկին կը կարօսի, ուստի ի՞նչ կոչ կ'ուղղէ մեր ընթերցողներուն։

Թ.Շ.- Կոչս շատ յստակ է. եթէ կ'ուղղէք, որ «Հայ Հորիզոն»ի սփոռումը շարունակուի, աշակցեցէ մեզի։ Գաղտնիք չէ, որ մենք շատ սահմանափակ կարելիութիւններով կ'իրագործենք այս յայտագիրի սփոռումը՝ նուազագոյն ծախսերով։ Հետեւաբար, կը ինչպես, որ հայկական միութիւնները, հայ ընտանիքը, որ հայկական միութիւններուն, անդ գուղքը բոլոր գաւակները, երենց կարելիութեանց սահմաններուն մէջ իրենց ներգրումը ունենան Մոնթէալի հայկական միակ հեռուստաժամին։ Եւ ես վստահ եմ, որ երբ գոնէ 25000 դիտորդ ունինք եւ եթէ իրաքանչիւրը իր լուման բերէ (թէկուզ շատ չնչին գումարով), կը յաջողի այս ծրագիրը։

Հ.-Ա. Ապագայի այլ ծրագիրներ ունինք «Հայ Հորիզոն»։

Թ.Շ.- Ծրագիրները շատ են ու այլազան, սակայն բոլորին իրագործումը կրկին կախեալ է նիւթական կարելիութիւններէն։ Օրինակ յաճախ մտածած ենք զանազան բաժիններ ունենալու մասին (բժշկական, գեղագիտական, տնտեսական, հայկական խոհանոցի եւ այլն), կամ ինչու չէ ունենալ գաղութեան բոլորին կարենանք ներկայութիւնը ըլլալ մէր հայկական առուներ։

Թ.Շ.- Կոչս շատ յստակ է. եթէ կ'ուղղէք, որ «Հայ Հորիզոն»ի սփոռումը շաղացութիւնը աշակցութիւնը «Հայ Հորիզոն»։ այնքան կարելի կ'ըլլայ բարեփոխները մեր յայտագիրներն ու իրականացնելու մեջ բաղադրութիւններուն մասին առեղկութիւններ։ Այս բոլորը մասնագիտական ճեւուղ ընելու համար կարիքը ունինք արհեստագույն անդերու մասնակցութեանց (բժիշկներ, խորհրդատուններ, գաղութեաններէն եւ այլը)։ Հետեւաբար, կրկին կը շշանեմ, որ որքա՞ն մէծ ըլլայ մէր ժողովուրդին աշակցութիւնը «Հայ Հորիզոն»։ այնքան կարելի կ'ըլլայ բարեփոխները մեր յայտագիրներն ու իրականացնելու մեջ ծրագիրներ։

Կրկին անգամ կ'ուղղեմ շնորհակալութիւն յայտնել մինչեւ օրս մեզի աշակցող բոլոր հովանաւորներուն, որոնք միութիւններուն, որոնք մէկ ժամուան առաջարկական կարելիութիւններուն, որոնք մէկնեն մեր յայտագիրի միջոցաւ, եւ փափաք է, որ իւրաքանչիւրը ընտանիքի մեջ իրագործուած է անդապարձներ։ Հետեւաբար, կրկին անգամ կ'ուղղեմ շնորհակալութիւն յայտնել մինչեւ օրս մեզի աշակցող բոլոր հովանաւորներուն, որոնք միութիւններուն, որոնք մէկ ժամուան առաջարկական կարելիութիւններուն, որոնք միութիւններուն, որոնք մէկնեն մեր յայտագիրի միջոցաւ ցանքագույն անդապարձներն ու իրականացնելու մեջ ծրագիրներ։

Հարցազրոյցը վարեց Սոնա Թիթիզեան

Ghadir
Meat & Restaurant

T. 416-750-7404
T. 416-750-7400
1848 Lawrence Avenue E.
Scarborough, ON M1R 2Y4
E-mail: info@ghadirmeatmarket.com

BAKERY
AND FINE FOODS
Since 1993

LOCATION: 2094 LAWRENCE AVENUE EAST
ON THE NORTH-EAST CORNER OF LAWRENCE AND WARDEN

Noor Fine Food
Gourmet Mediterranean Cuisine

1 High Meadow Place, Unit 9
Toronto, Ontario M9L 2Z5

Tel 416 745 3111
Fax 416 745 9337

ANI
Ristorante

905.761.6484
1450 Clark Ave. West,
Thornhill ON L4J 7R5

Sutton Group-Admiral Realty Inc., Brokerage
1206 Centre Street, Thornhill, Ontario L4J 3M0

Annie Varbedian
Sales Representative

Direct: (416) 918-3615
Office: (416) 739-7200
Fax: (416) 739-9367
annievarbed@hotmail.com
www.suttongroupadmiral.com

Each Office is independently owned and operated

<div style="flex:

Տաճկահայ Գաղթաշարժը Եւ Անոնց Դերը Հայաստանի
Հանրապետութեան Կազմութեան Մէջ - Ը.

Վարչական Եւ Զինուորական Աշխատանքը

ըաշխութիւնը, այլ նաեւ մեր ժողովրդի համայնական կենցաղի ատակութիւնը:

Ժողովրդի ֆիզիքական գոյութիւնը պահպանելու
հետ մէկտեղ, Բասէնի Ազգ. մարմնը 1915 փետրուար
ամսէն սկսած՝ ձեռնարկեց սերմացուի հաւաքման գոր-
ծին։ Պատրաստուած ծրագրի մը համաձայն մարտի
սկզբէն ուռւսական Բասէնի մէջ կուտակուած գալթա-
կանութիւնը, մաս առ մաս փոխագրուեցաւ տաճկական
Բասէնի հայկական եւ այլազգի (թուրք եւ քիլրդ) թա-
փուր մնացած գիւղերը։ Այդ գիւղերը կուուի ճակատէն
15 քիլօմէթր հեռու պիտի գտնուէին։ Բարեբախտաբար
դատարկ գիւղերը շատ էին եւ լիովին կը բաւարարէին

Գաղթականութեան մէջ տարրուած աշխատանքը
իր բարերար ազգեցութիւնը ունեցաւ տեղացիներու
վրայ: Իրենց խնդրանքով, Բասէնի մարմինը ձեռնար-
կեց ոռուական Բասէնի հայ գիւղերու ներքին կազմա-
կերպութեան: Ոռուական իշխանութիւնը զգալի էր:
Բայց Ազգային իշխանութեան եւ Դաշնակցութեան
հմայքը բաւական բարձր էր: Գիւղացիները հարկադր-
ուած էին կատարուած աշխատանքը նկատել ներքին
ազգային գործ,- գաղտնի, եթէ կ'ուզէք, եւ ենթարկուիլ
կարգադրութիւններուն: Այդ ձմեռուայ ընթացքին,
ուրեմն, կազմակերպուած էր նաեւ ոռուական Բասէնը
եւ կը տնօրինէր իր ներքին կեանքը, առանց ապաւինե-
լու բրիտանական ուստիկանապետին):

Հունձք մըն էր: Մենք մինչեւ գալրնանամուտ Բասէնի կարիքաւոր ժողովրդին օգնութեան հասած էինք ընդա-

մէնը 2000 րուբլու սահմաններու մէջ: Բարեգործական ընկերութիւնները հազիւ այդքան մը օգնութիւն կրցած էին հասցնել: Իսկ այն աշխատանքը որ Բասէնի մարմինը կը ծրագրէր սկսելու հարիւր հազար րուբլիններու կը կարուտէին: Այս խոչոր կարիքին ընդառած երթալու համար Բասէնի մարմինն իր ուշագրութիւնը դարձուց դրաւուած վայրերու հնարաւորութեանց վրայ, եւ աշխատեցաւ կազմակերպուած համայնական աշխատանքով կատարել այն, ինչ որ բարեգործութեամբ եւ այլ օժանդակութիւններով անկարելի պիտի ըլլար իրականացնել:

Գարնան այդ հունձքը լքուած հորերն էին: Աշ-նան առաջի ամենանեղուն թասէնի աւատողի պնակինեցուուն

սաս առաջը ապրանքուն բահակա այլազգի բանավիշտ սերը հեռացած էին թրքական զօրքին հետ եւ այլեւս ետ չգրձան: Հայերն իրենց հորերը մաս առ մաս հանեցին եւ ապրեցան: Այսպիսով, երբ գարնան մենք ժողովուրդը տեղաւորած էինք մեզի առայժմ բաժին մնացած Բասէնի գլուղերուն մէջ, մըջնային եռուզեա կեանք մը սկսաւ հոն, աշնան հունձքի մը տպաւորութիւնը թողնելով: Կային անհատներ, որ իրենց սեփական հորերն ապահով վիճակի մէջ կը գտնէին եւ տէր կը գտանային իրենց ճակատի քրատինքին: Բայց լոնդհանուր առմամբ մնացորդ ցորեանի հորերը այլ ազգիներուն կը պատկանէին: Այդ բոլոր հորերը գտնելը, առանց կողոպուտափ հանելը եւ բաշխումը կատարելը բաւական բարդ գործեր էին: Սակայն ժողովուրդը բաւական վարժուած էր ազգային իշխանութեան, միեւնոյն ժամանակ զինուուրական ուժ ալ ունէր իր ձեռքին տակ: Ցորենի հաւաք-ման գործը նկատուեցաւ համայնական աշխատանք մը իսկ ցորենի ամբողջութիւնը՝ համայնքի սեփականութիւնը: Գիւղի աչքերը շատ էին եւ լեզուները անզուսպ: Գաղտնի իւրացումները գարձան անկարելի: Ուստի վորութիւն դարձաւ անմիջապէս գտնուած հորի մասին լուր տալ գիւղի վարչութեան, կամ Ազգային Մարմնին: Կային գաղտապողի աշխատանք կատարող-

ներ ալ, բայց վերջ ի վերջո՞յն օժիքը ձեռք կուտային իրարու հետ չհամաձայնելով: Գլխաւոր քանի մը գիւղերու մէջ հիմնուեցան սերմացուի պահեստներ: Գտնուած ցորենի մէկ մասը կը արուէր նոյն գիւղի բնակիչներուն, ամբողջ ամառուայ ապրուստի չափով, իսկ մնացեալ պաշարը գիւղացիներու փոխադրական միջոցներով կը կերպնանար կամ տեղի պահեստի, կամ մօտակայ գլխաւոր վայրի մը մէջ: Թէ բաշխուած ցորենի եւ թէ պահեստներու մէջ հաւաքուածը կ'արձանագրուէր որոց պատասխանատու անհատներու կողմէ: Նոյնիսկ իրենց սեփական հորեր ունեցողներէն ցորենի մեծ մասը, փութը մէկ բուլի արժէքով կը գտնուէր եւ պահեստ կը փոխադրուէր:

Այսպիսով մարմնի տրամադրութեան տակ մարտի սկզբին հաւաքուած էր մօտ 60,000 փութ (կոտ) ցորեն եւ գարի: Ժողովրդի ապրուստը ապահովուած էր. ուստի որոշուեցաւ պահեստի ամբողջ հայահատիկները սերմացու նկատել եւ կազմակերպել վարուցանքսի խնդիրը: Այդ հիմնական աշխատանքով միայն կարելի պիտի ըլլար դիմագրաւել եկող աշնան եւ ձմեռուայ կարիքները: Բացի այդ վարուցանքսէն, գիւղացին հիմնապէս կը կապէինք նոր գիւղի մը, հայկական չէնութեան մէջ:

Վարուցանքսի խնդիրը բաւական դժուարու-

թիւններ հրապարակ բերաւ, որոնցմով մարմինը ստիպ-
ուած էր զբաղել: Ամենէն առաջ լծկաններու պակասը,
կամ աւելի շխտակը, անոնց անհաւասար բաշխումը (երբ
իւրաքանչիւրը տէր կը մնար իր եղներուն) մեզի կը
ստիպէր մտածել այն գիւղացիներու մասին, որոնք կամ
բնաւ լծկան չունէին եւ կամ՝ մէկ հատ միայն: Կար
երկրագործական գործիքներու պակասը: Լծկաններու
խնդիրը շատ դժուար էր:

Հծկաններ գնել եւ չունեւորներուն տալ անկարելի

Էր նիւթական պատճառներով: Նման պարագայի մը, գունէ 400 զոյտ եղեր պիտի ճարէինք, որ այդ ժամանակուայ գներով, առնուագն 100,000 բուբլիի արժողութիւն պիտի ունենային: Խսկ հայոց հասարակական հաստատութիւնները, այդ ժամանակամիջոցին, նման գումար մը միանուագ հրապարակ չէին կրնար բերել: Մարմինը մտածեց եղածով գոհանալ եւ որոշեց համայնական աշխատանքի կազմակերպման ծրագիր մը հրապարակ գնել, գիւղացիներուն ընդունելի դարձնել եւ աշխատանքով լրացնել պակասը:

տաբար աւելի դիւրին էր: Բնական է պիտի գոհանա-
յինք նախնական գործիքներով, եւ միայն անոնց վրայ
պիտի ջանայինք աւելացնել խոփեր եւ քաի մը գու-
թաններ: Այդ մտածողութեամբ, ցորենի հաւաքման մի-
ջոցին, կը հաւաքէինք գտնուած լուծերը, արօրները եւ
բոլոր պէտքական գործիքները: Գաղթականական օգ-
նութեան մարմիններին եւ Ազգային Բիւրոյին Բասէնի
մարմնի մօտ մնացած գումարներով, նոր խոփեր եւ եր-
կաթէ այլ գործիքներ (սղոց, ուրագ, պայտ եւն.) գնուե-
ցան Սարիխամիշէն եւ Կարսէն, ու փոխադրուեցան Բա-
սէն:

Բասէնի մարմինն, ուրեմն ունէլ սերմացու, բաւական քանակութեամբ նոր կամ հին երկրագործական գործիքներ եւ ամենէն հրմնականը, նոր գիւղ, որու հողը, լուելեան՝ ազգին կը պատկանէր. իսկ ազգի ներկայացուցիչը՝ Բասէնի գործիչներու խումբն էր: Այս տուեալները զօրաւիդ հանդիսացան առաջ քշելու համայնական աշխատանքի որոշումը: Մարմնի բոլոր անդամները համոզուած էին այդպիսի աշխատանքի մը արդիւնաւորման: Անոնք ընկերվարականներ էին եւ միեւնոյն ժամանակ լաւ կը ճանչնային հայ գիւղացին: Սակայն զուտ ընկերվարական սկզբունքներու մղումովը չէր որ անոնք այդ գործին ձեռնարկիցին, այլ միջավայրի պահանջը, գործնական օգտակարութիւնն եւ լծկաններէ զուրկ մեծամասնութեան ընդհանուր շահը ստիպեցին Բասէնի մարմինը որ շինարարութեան այդ խոշոր գործը հիմնէ համայնական աշխատանքի վրայ:

ինչպէս կարելի պիտի ըլլար համոզել հայ գիւղացիութիւնը նման անսովոր քայլի մը: Մարմինը համոզելու քանի մը զօրաւոր տուեալներ ունէր: Նախ՝ գիւղացիներու հասկուեցաւ որ հողը ազգինն է եւ ձրի կը արուի իրենց: Սերմացուն ազգային պահստիչն պիտի ստանար, նաեւ մաս մը գործիքներ: Գիւղացին տէր կը մնար լծկաններուն եւ իր բազուկի ուժին: Մենք կը պահանջինք որ այդ լծկաններն ու բազուկները համայնանային: Այդ մտածողութիւնը բաւական դիւրութեամբ կ'իւրացնէին անոնք որ լծկան չունէին, կամ միայն մէկ հատ ունէին: Մնացածներուն պէտք էր համոզել: Մարմինը գիւղացիութեան կը համոզէր անոր հասկնալի երկրագործական եւ գիւղատնտեսական կարելիութիւնները պարզելով: Օրինակի համար, դիւրին էր ցոյց տալու երկու եզ ունեցողին, որ գծուար է միայն երկու եզով վարել, ցանել եւ ցաքան ընել, առանց զրկուելու հողի խոնաւութենէն: Այն ինչ որ ծոկ ծոկ չէին կարող ընել 5 անհատներ, շատ դիւրութեամբ պիտի կրնային ընել հինգը միասին, ու շատ աւելի կարճ ժամանակուայ մը ընթացքին: Մէկ մէկ եզ ունեցող տասնեակ մը մարզիկ իրենց միացեալ ուժերով բան մը պիտի կրնային ընել, ու չզրկուիլ եղանակի նպաստաւոր վիճակին, մինչեւ առանձին մնալով, կամ ասկէ անկէ (անոնց պարապ ատենը) եզ փոխ առնելով չպիտի կրնային ճիշդ ժամանակին հացահատիկները հողին յանձնել: Շատ եզներ եւ միջոցներ ունեցողներն աւելի կը գմկամակէին, սեփականութեան քարացած իրենց համոզումներով: Այդ վերջիններուն կը բացատրուէր որ իրենք ցանքսին բաժնեաէր պիտի ըլլան իրենց եզներու եւ աշխատաւոր ձեռքերու քանակովը:

ԿԱՐՈ ՍԱՍՈՒՆԻ

---

6 Հորիզոն, 5 ՄԱՅԻ 2018

**Գիտաժողով Առևտուած Ուկան Երեւանցիի
հայերէն առաջին տպագիր Աստուածաշունչին 350-ամեակին**

Թորոնթոյի գիտաժողովը եւ տեսանիւթի զուգադրումը

Նախաձեռնութեամբ Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Առաջնորդարանին, Թորոնթոյի մէջ, Յունուար 20-ին կայացաւ առաջին գիտաժողովը, որ կը միտէր քննել առաջին տպագիր Հայերէն Աստուածաշունչի ոչ միայն պատմական, այլև աստուածաբանական եւ ազգային ինքնութեան ներագդեցութիւնը: Թորոնթոյի գիտաժողովին զեկուցաբերներն էին Գանատայի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Բարգէն Արքեպիսկոպոս Զարեան, որ Հանդէս եկաւ «Հաւատաքի ու ազգակերտման պատմական գուգաչնեւներ տպագիր Ա. Հայերէն Աստուածաշունչին ներագդեցութեան մասին» Նիւթով, ապա Խաժակ Արքեպիսկոպոս Յակոբեան, որ ներկայացուց «Աստուածաշունչի կանոնական կառոյցը եւ Ոսկան Երեւանցի տպագրած տարբերակը» Նիւթը: Խակ Թորոնթոյի Ա. Աստուածածին եկեղեցուց հովիւ Հ. Գեղարդ Մայրագոյն Վրդ. Քիւսպէկեան ընթերցեց Վերապատուելի տորթ. Մանուէլ Ճինպաշեանի յատուկ այս առթիւ պատրաստած «Հինգերորդ դարու Աստուածաշունչի Ա. Հայերէն թարգմանութենէն մինչեւ Երեւանցի տպագիր օրինակը» ուսումնասիրութեան պատճենը: Գիտաժողովը համագողն ու նիստավարն էր տիար Հրաչ Գասպարը, որ նաեւ համառօտ կերպով ներկայացուց «Գոնդորտիա» համալսարանի դասախոս վրով. Ատրիխան Պարայի The Bible and Tradition խորագրով զեկոյցը. գասիօսը ցաւօք կը բացակայէր: «Ոսկանը եւ իր դարը» պատմական ակնարկէն ետք, նիստավարը ներկայացուց «Տէ՛Ս» Մշակութային հիմնադրամին կողմէ 2017-ին թողարկուած, Յակոբ Փափազեանի բեմագրութեամբ, տեսակին մէջ եղակի «Ոսկան» պատմավաւերագրական տեսանիւթը:

Նախաբան

- 1445-ին Կիւթէնապէրկ տպեց
առաջին Աստուածաշունչը: Ասիկա ինչ-
պէս իր ժամանակին, ներկայիս եւս կը
սեպուի բացառիկ իրադարձութիւն մը,
ինչպիսին է արդի ելեկտրոնային հա-
ղորդակցութեան գիւտը:

- 1512-ին Յակոբ Մեղապարտ
եղաւ երկրորդը Երևայերէնէն ետք, տպե-
լով ոչ-լատինատառ առաջին գիրքը,
Հայերէնով, «Ըլքքաթագիրք»ը, Վենե-

- 1565-ին Աբգար Դպիր տպագ-

Քիչ ետք տպարանի սարքերը փոխադրեց
Կ. Պոլիս, այդաեղ ծաւալելով իր գործու-
նէութիւնը: Իր որդին՝ Սոլլթանշահը,
1579-ին, Վատիկանի մէջ հիմքը դրաւ
Հայ տպարանի մը, որ գործեց մինչեւ
1770 թուական:

- 1666-68-ը Ոսկան Երեւանցին
տպեց առաջին հայերէն նկարագարդ
«Աստուածաշունչ»ը Ամստերդամի մէջ,
հինգ հազար տպագանակով, որ կը սեպ-
ուի «Մարգարիտը տպագրութեանց»:
Այս տարի 350-ամեայ յոբելենական
հանդէսներ կը շարունակուին տեղի ու-
նենալ Հայաստանի եւ Սփիւռքի մէջ այս
առթիւ:

- 1717-ին Միսիթար Սեբաստացին
Վենետիկի Հանրապետութենէն պաշտօ-
նապէս ստացաւ Ա. Ղազար կղզին։ Եւ-
րոպայի մէջ ան զարգացուց եւ աւելի
մնայուն դարձուց այն տպագրական
աւանդը, զոր իր նախնիները սկսած էին,
բայց ընդհատուած էր։ 2017-ին այս յո-
բելեանը նախ տօնուեցաւ Թորոնթոյի
մէջ, ապա՝ Վենետիկ, Հայաստան, Ֆրան-
սա եւ այլուր։

Հայերէն սկզբնական տպագիր
գիրքի ակունքները. Պատճառներ եւ
Հանգամանքներ
Կիլիկեան թագաւորութեան ան-
կումով, 1375-էն ետք, նահանջ մը ծայր
առաւ ազգային մեր բաղկացուցիչ բոլոր
մարգերէն ներս: Աննախադէպ եւ երկա-
րատես վլուզում մը սկսաւ, որմէ անմի-
ջականօրէն տուժեցին մշակոյթը, լեզուն
եւ աստիճանաբար ազգային ինքնազի-
տակցութիւնը: Սկիզբ առաւ լայնածա-
ւալ արտագաղթ, իսկ մնացորդը եւ եկե-
ղեցին մնացին ձեւով մը ենթակայ իսլամ
օտար իշխանութեանց քմայքին:

1453-ին Բիւզանդիոնի անկումը եւս
յառաջացուց աւելի լուրջ աշխարհաքա-
ղաքական նոր իրավիճակ։ Ասոր իբր ար-
դիւնք Հռոմէական եկեղեցին դարձաւ
միակ պաշտպանուած քրիստոնեայ կրօ-
նական գերութք։ Բիւզանդիոնի փախս-
տական մտաւորականութիւնը իր հետ
փախցուց յոյն դասական մշակոյթի բե-
կորներ գէպի հիւսիս՝ Խտալիս, ասիկա
խթանեց եւրոպական նոր մտածելակերպ
եւ ծաղկեցուց անցեալի դասական գի-
տութեանդ եւ արուեստից փառաջեն վե-

2015-06-26 2

Բարոյական անկումը
Ազգային, կրօնական եւ սերտորէն
անոր կապուած կրթօճախները սահմա-
նափակուեցան զերդ արարողութիւննե-
րով։ Գիրն ու գրականութիւնը նահանջի

մուտքէն կը հասնէին նախանձելի լուրեր
նոր գիտերու եւ սիրագործութիւններու։
Մշակութային առումով՝ հայ ճար-
տարապետութիւնը ամենէն կարեւոր
ցուցանիշը կարելի է սեպել չափելու այն
մշակութային անկումը, որմէ տակաւին
չէ կրցած իր երբեմնի կենսունակութեան
մակարդակին հասնիլ, նոյնիսկ այսօր։
Արդարեւ, մարդկային կենցաղին մէջ
չէնքն ու երդիքը հանգիստ միջավայր
գոյացնելու երաշխիքը կու տան՝ մտա-
ծելու եւ ստեղծագործելու։ Նոր կրօնա-
կան համալիրներ կառուցուելու փոխա-
րէն՝ հիները մատնուեցան հոգելարքի,
կամ եղածը պաշտպանելու եւ մնացին
լոկ գոյատելելու պահեստարաններ։

Հետաքրքրական է նաև անդրադարձնական գործը, որ այդ ժամանակաշրջանին հաք հայ եկեղեցին դադրած է իր ցանկին մէջ նոր «Հայրապետներ» արձանագրելէ, որուն սովոր էր անցեալին, նաև դադրած է ցարդ դասել նոր սուբբերու անուններ:

ԱՆՆԱԽԱԳՔՎ մարտահրաւէրը
Վերոյիշեալ պատճառները ազգը
դրին նոր մարտահրաւէրներու առջեւ:
Օտար լուծի տակ գոյատեւելու Համար
Հարկաւոր էր պայքարի եւ Հնարել նոր
միջանեու:

Ծատ վաղ ժամանակներէն նոյնիսկ,
Հայաստանը ըլլալով մերձաւոր առեւել-
քի մասնիկը, ունի բնասուր երկլողմանի
ճանապարհ դէպի արեւմուտք։ Մեր
պատմութիւնը սերտ առնչութիւն ունե-
ցած է յունահռոմէական ապա բիւզան-
դական պատմութեան հետ։ Օսմանեան
անսովոր եւ բիրտ համակարգին լուծին
տակ այս կապը ունեցաւ նոր խոչըն-
դուսներ եւ շըջափակում։ Հեղձուցիչ նոր
վիճակը պատճառ դարձաւ, որ լեկավար
տարրը նոր եւ քեր որոնէր։

Նախնական փորձերը

Օպերական գործաբեկ
Առաջժմ, Յակոբ Մեղապարտի
1512-ի <Ուրբաթագիրք>ը կը հանդի-
սանայ հայերէն ամենաշին տպագիր
գիրքը. թէեւ յառաջիկային նոր
պրապտումներ կրնան եւս ի յայտ բերել
այս թուրականը կանխող այլ փորձեր։
Այսուհանդերձ, կարելի չէ հայ տպագ-

առանց Աբգար Դպիրի եւ իր կրտսեր
տղուն՝ Սուլթան Շահի գործունէութիւնը
յիշատակելու:

Յապարտիք անմիջական յաջորդը եւ անոր գործը շարունակողը: Շուրջ հարիւր երեսուն տարի առաջ, Նախքան «Ուրբաթագիրք»ին ի յայտ գալը, Արքար Թոփսաթեցին կը նկատուէր Հայ առաջին տպագրիչը: Կոչումով եւ նպատակներով՝ ան քաղաքական գործիչ էր, քանի ժառանգործն էր Ռութինեան թագաւորական տոհմին եւ ծրագրած էր օգնութեամբ Արեւուտաքին վերականգնել Հայ պետականութիւնը: Սակայն այդ ընթացքին, դէպքերու բերմամբ, դարձած է տպագրիչ: Ան ծնած է 1520-ականներուն:

1562-ին Միքայէլ Կաթողիկոս Սեբաստիացին իր եպիսկոպոսական եւ վարդապետական դասին գաղտնի որոշումով Արքար Դպիրը անձնակազմով մը կ'առաքէ Հռոմ, Պապէն օգնութիւն հայցելու: Սակայն ան կը հասնի հոն երկու տարի անց, քանի իբր առաջին հանդուտան՝ կը հանդիպի Վենետիկ: Ասիկա զուտ միջոց էր թուրք իշխանութիւններէն իր բուն նպատակը քողարկելու, պատրուակելով որ իր ուղեւորութիւնը դէպի Վենետիկ եւ եւրոպա զուտ տպագրական սարքեր ապահովելու միտումով էր: Լուրեր ստանալով որ թուրք լրտեսներ արդէն գիտակ են իր այցի նպատակներուն մասին, Արքար կայցելէ Պապը եւ իրմէ տպագրական արտօնութիւն ստանալէ ետք կը մեկնի Վենետիկ եւ Տոնէն Հայերէն տպագրութեան երկրորդ իրաւունք մը ձեռք բերելէ ետք կը ձեռնարկէ «Օրացոյց»ի եւ «Սաղմոսարան»ի տպագրութեան: Այս փաստերը ընձեռած՝ տպագրական սարքերուն հետ Արքար կը մեկնի Կ. Պոլիս, ուր կը տպագրէ «Դպրոցական քերականութիւն»ը, «Տօնացոյց»ը, «Պարզատումար»ը, «Ժամագիրք»ը, «Պատարագամատոյց»ը, «Տաղարան»ը եւ «Մաշտոց»ը: Վերոյիշեալները հայ ամենավաղ տպագրական նմոյշներու ցանկը կը լրացնէն:

Իր որդին Սուլթանչահը մինչ այդ

ՀՈՒՐԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸՆ

**«ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ԸՆԹՐԻՔ» Ի ՍՊԱՍ ԱՋԳԱՅԻՆ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ ԵՒ ՄՈՆԹՐԵԱԼԻ ՄԵԶ
ՀԱՆԳԱՍԱԿՈՒԵՑԱԽ 75 ՀԱՋԱՐ ՏՈԼԱՐ**

Հովանաւորութեամբ Գերաշնորհ Տ. Բարդիչն Արք. Զարեանի եւ կազմակերպութեամբ Օնթարիոյի եւ Քեպէզդի Կանանց Խորհուրդներուն, Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Առաջնորդարանին ի նպաստ «Առաջնորդի ընթրիկ» ըլլուրություն մէջ տեղի ունեցաւ 4 Փետրուար 2018-ին, Թորոնթոյի Հայ կեդրոնէն ներս։ Զեռնարկին հոգանաւորութիւնը ստանձնած էին աէր եւ տիկին Շանթ և Ալին Ղազարեանները. իսկ Մոնթրէալի մէջ տեղի ունեցաւ 11 Փետրուար 2018-ին, Մոնթրէալի Հայ կեդրոնէն ներս, որուն հոգանաւորութիւնը ստանձնած էր տիկար Գրիգոր Տէր Ղազարեանը։

Երկրորդ տարին ըլլալով, սոյն Նախաձեռնութիւնը առիթ կը հանդիսանայ Ազգային Առաջնորդարանին՝ իր բարերարներուն, ազգայիններուն եւ գործակիցներուն ներկայացնելու իր իրագործումներն ու ապագայի ծրագիրները:

Մոնթքալի մէջ ձեռնարկին ներկայ գտնուեցաւ Գանատայի մօտ Հայաստանի Հանրապետութեան լիազօր եւ արտակարդ գեսապան մէծարդոյ տիփար Լեւոն Մարտիրոսեան եւ տիկինը՝ Նանէ Մարտիրոսեան, իրենց երկու զաւակներով։ Պարոն Դեսպանին կ'ընկերակցէր հիւպատոս պարոն Սասուն Եղիշաննէսեանը։ Դեսպանը խօսք առնելով, ներկայ ազգայիններուն փոխանցեց Հակիրճ անդրադարձ մը՝ գեսպանատան յառաջիկայ ծրագիրներուն մասին եւ գնահատեց Գանատայի հայ գաղութի անվերապահ աջակցութիւնը Հայրենիքին։

Վերանշեալ ձեւնարկներուն Առաջնորդ Սրբազան Հայրը պարգեւատրեց Թուրոնիյէն տիկար Գրիգոր Շիմիկեանն ու Մոնթիքէլէն տիկար Գրիգոր Տէք Ղազարիեանը Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին կողմէ չնորհուած «Կիլիկեան Ասպետ» շքանշաններով՝ իրենց բազմամեայ նուիրական ծառայութեան համար: Մոնթիքէլի մէջ պատուուեցաւ նաեւ տիկար Արմէն Ալէմեան՝ արժանանալով Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի «Անանիա Շիրակացի» շքանշանին՝ իր բազմամեայ ազգային, մշակութային եւ մասնագիտական ծառայութեան համար:

«Առաջնորդի Ընթրիք»-ին Թորոնթոյի մէջ իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին արուեստագէտներ՝ Վարդան Գաբրիէլեան, Լին Իշնար, Զարեհ Մարգարեան, Արթուր Միսքճեան եւ Ուանչս Մուլպայէտ, իսկ օրուան հանդիսավարներն էին՝ Գերապատիւ Տ. Գեղարդ Ծ. Վրդ. Քիւսպէկեան եւ Նախալի Կէօքչէնեան։ Խոկ Մոնթրէալի մէջ, արուեստագիտուհի Աննահիտ Յակոբեան ճոխացուց երեկոն գեղարուեստական յայտագրով. երեկոյթին հանդիսավարն էր Հոգեշնորհ Տ. Վարդան Վրդ. Թաշճեան։

Զեռնարկիներուն խօսք առաւ նաեւ Ազգային վարչութեան ատենապետ տիկին Ծովիկի Թերզեան եւ ներկայացուց Ազգային Առաջնորդարանի հորհուրդները, վարչական աշխատելաձեւը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք անվերապահ ներդրում կ'ունենան Առաջնորդարանի աշխատանքներուն: Ցուցադրուեցաւ նաեւ տեսերիզ մը, որ կը ներկայացնէր Ազգային Առաջնորդարանին գործունէութիւնը:

Իսկ «Առաջնորդի ընթրիք» Ներուն աւարտին, Բարգէն Արքեպիսկոպոս փակման խօսքին մէջ ըստաւ. «Կը գիտակցինք, որ մեր Թեմի զաւակներուն աչքերը մեզի յառած են եւ կը սպասեն, որ Ազգային Առաջնորդարանն ու իր եկեղեցիները, Կրօնական ժողովն ու Ազգային վարչութիւնը իր հոգաբարձական կազմերով, հոգատար եւ գուրգուրութ վերաբերմունք ցուցաբերեն իրենց՝ ըմբոշխնելու Քրիստոսով սնուած եւ ազգային արժէքներով դրոշմուած կեանք մը»:

Ծնորհակալական մեր խօսքը կը փոխանցենք Ազգային Առաջնորդարանիս բոլոր բարերարներուն, նույիրատուներուն եւ կամաւորներու փաղանգին, որոնց ամբողջական գորակցութեամբ է, որ Ազգային Առաջնորդարանս կիրագործէ իր բոլոր նախաձեռնութիւնները:

Հուսանկարները տեսնել յաջորդող էջին վրայ

ԵՐԵՒԱՆՑԻ... ՍԿԻզբը Էջ 1

մնալով Հռոմ, կը սիրաշահի Վատիկանի կղերական դասը եւ հայ եկեղեցւոյ եւ Վատիկանի միջեւ կապեր կը հաստատէ՛:Այս ընթացքին կը յաջողի նաեւ համոզել Գրիգոր ԺԳ. Պապը, որ արտօնէ Հռոմի մէջ հայերէն գիրքեր տպել: Իր ջանքերով հիմնուած Վատիկանի այս տպարանը կը գործէ 200 տարի, ուր կը տպուին բազմաթիւ հատորներ:

Վաճառականական նոր դասը

Այս շրջանին, տեղաշարժած հայերէն շատեր բնականաբար իրենց ասպարէզին յաջողութիւնը վաճառականութեան մէջ գտան: Անոնք ունեցան յատուկ զերակատարութիւն հեռաւոր արեւելքը կապելու բարքաւած արեւմուտքի կեդրոններուն հետ: Կարծես նոր ելք մը մօտալուտ էր: Այս տեղափոխութիւնը վաճառական դասը ունէր իր առօրեայ կրօնական կարիքը: Այսպիսով, գիտութեան պատակած հայ կղերը ունեցաւ նոր եղբ եւ առաքելութիւն արտասահմանի մէջ այս նոր դասին պէտքերը հոգալու: Առիթը պատեհէ էր մերձեցումի՞ եւ շիման: Հայ կրօնաւորներ առաքուեցան Եւրոպա եւ իրենց կրօնական ծառայութեան կողքին սկսան պիտանի նորութիւնները իւրացնել ազգին ուրոյն պէտքերուն համար: Անտարակոյս, նորագիւտ տպագրական միջոցը իր ժամանակին համեմատ ամենէն ազդու գործիքը հանդիսացաւ՝ բազմապատկեր գիր ու գիրք, աեղեկութիւն եւ հոգեմտային լուսաւորութիւն չնորհելու հայրենիքին եւ հայութեան:

Քանի Հայաստանի մէջ նոր եկեղեցիներ կառուցուելու կարելի կութիւնը չկար, անոնք փոխարէնը գաղղթաշխարհի մէջ գոյացուցին համեստ նոր եկեղեցիներ եւ գաղութային կեղծոններ: Հայ վաճառականը եղաւ հոգատար մեկենասը եւ երբեմն անուղղակի միջնորդը տեղւոյն քաղաքական հեղինակութեան միջեւ:

Վատիկանեան ազդակը

Ինչպէս նախապէս յիշուեցաւ, նախ Կիլիկիոյ ապա Բիւլգանդիոնի անկումները մեծ Հարուած հասցուցին քրիստոնէութեան առեւելեան թեւին: Նոր իրավիճակը Վատիկանին ընծայեց հաւատքի մենատիրութեան յատուկ հանգամանք, այս մէկը իրթանեց, որ կրօնականին կողքին իր ազգեցութիւնը ունենայ նաեւ քաղաքական իշխանութիւններու վրայ: Թէեւ հայր գաւանանքով առաջին քրիստոնէայ ազգն էր, սակայն ըլլալով առաքելական, անոր առջեւ դրուեցան նախապայմաններ՝ հաճոյանալու եւ գոհացնելու Վատիկանի պահանջըները:

Այս իսկ պատճառով հայ կղերականները ընդհանրապէս հեռու մնացին Հռոմէնք: Փոխարէնը անոնք ընտրեցին կեղրոններ, ուր անոր ազգեցութիւնը աւելի թոյլ էր. Յ. Մեղապարտ եւ Աբգար Դպիրը՝ Վեհենտիկի Հանրապետութեան մէջ, Ուկան Երեւանցին՝ Հոյանտայի մէջ, ապա կարծ ժամանակ մը Լիփորնօ, ապա տեղափոխուեցաւ Մարսէլ, Ֆրանսա: Վեհենտիկը քանից առճակատած էր Վատիկանին դէմ իր ժողովրդավար սկզբունքներուն համար. Հոյանտայն՝ նախընտրելով բողոքականութիւնը լուծած էր անոր Հեղինակութիւնը, իսկ Ֆրանսայի թագաւորը իրեն վերապահած էր գերագոյն Հեղինակութիւնը եւ արտօնութիւնները:

Այս երեքին ուշագրաւը Միխիթար Սեբաստացիի հւրայատուկ պարագան է: Իր տեսիլքը իրականացնելու համար ան նկատի առաւ իր նախորդներուն փորձառութիւնները եւ ապա որդեգրեց աւելի ճկուն քաղաքականութիւն մը՝ ստանալու համար իր տպագրելու իրաւունքը՝ պահանջուած «Հրամանաւ Մ'եծաւորաց»ը. այլապէս՝ ան պիտի զիմապրաւէր իր նախորդներուն նոյն սահմանափակումները: Այս պատճառով իսկ իր ձեռք բերած արդիւնքը անհամեմատ տարբեր է իր նախորդներէն:

ցով: Այս մէկը կը պարտինք գիտածողովին ծրագրաւորման՝ յանձնինս տիար Հրաչ Գասպարին: Ան իր խոր վերլուծական նախաբանով ստեղծեց յատուկ մթնոլորտ մը՝ տեղափոխելով ունկնդիրները Ոսկանի գործունէութեան ժամանակաշրջան: Ասիկա կարեւոր գեր ունեցաւ պատմական ակնարկին եւ Գանատայի մէջ առաջին անգամ

Դրա վեհանդիպությունը կատարվել է Աստուածաբանական եւ կանոնական քննարկման վրայ:

Գիտաժողովին բովանդակութեան մասին պիտի ուզեի մատնանշել կարեւոր կէտ մը.

Հասկնալի է, որ ձեռնարկը կը կերպոնանար Ուսկանի տպագրած Ս. Գրոց գեղա-
տիպ հատորին եւ առհասարակ Աստուածաշունչի վաւեր թարգմանութեան նիւթերուն
վրայ, սակայն բաղձալի պիտի ըլլար նաեւ, որ յետագային, այլ առիթներով, Ուսկանի
միւս տպագրած զիրքերուն կարեւորութիւնը եւս ընդգծուէր, օրինակի համար «Հան-
գերձ Աստուծով», «Քերականութեան Գիրք»ը, Խորենացիի «Գիրք Աշխարհաց, Աղ-
ուեսագիրք»ը, «Տօնացոյց»ը եւ այլն:

Ինչպէս նշեցինք յայտագրին մէջ շատ կարեւոր տեղ տրուած էր Յակոբ Փափառանի հմտօրէն հեղինակած տեսանիւթին՝ նուիրուած Ոսկան Երեւանցիին: Կը մաղթենք, որ այս մէկը պաշտօնապէս հասարակաց ցուցագրութեան համար շուտով հրատարակուի: Այս տպաւորիչ տեսանիւթը՝ երեքն երկրորդն է, որոնց շարքը հեղինակը յատկացուցած է մասնաւորաբար հայ տպագրութեան ուահիմաներուն: Առաջինը՝ նուիրուած է Յակոբ Մելքապարտին, հայ տպագրութեան 500-ամեակին, երկրորդը՝ Խավան Երեւանցիի, Աստուածածշոնչի տպագրութեան 350-ամեակին, իսկ երրորդը՝ Միհիթար Մեքաստացիի, Ս. Ղազար մուտքի 300-ամեակին: Այս պատկերաւոր ցուցագրութեան եւ հոն արծարծուած նիւթերու շնորհիւ գիտաժողովը աւելի ըմբռնելի եւ գրաւիչ դարձաւ:

Յուշեմ, որ գիտածողովին հանրութեան ներկայացուած տեսանիւթը կը յիշէր Ոսկանի տպագրական վաստակին բաղկացուցիչ թիւը՝ 20 հատ գիրք։ Այս կը մնայ սոսուգելի։ Ծափայէլ իշխանեանի եւ իր նախորդող հեղինակներու ուսումնասիրութեան տուեալներուն համաձայն կը յիշատակուին 26 տարիներու գործունէութիւն մը Ամստերդամ, Լիփրոն եւ Մարսէլլ, այս երեք տպարաններուն ընդմէջն Ոսկանի արտադրութեան քանակը կը նշուի 40 հատոր։ Այս պատճառով իսկ մասնագէտները Յ. Մեղապարտէն եաք՝ զինք կոչած են հայ հին տպագրութեան ամենէն մեծ գէմքը։

Վերջին ակնարկս, Աբագր (Թոփխաթեղի) Դպիրի եւ իր որդւոյն նկատմամբ է հայ տպագրութեան ասպարէզին մէջ անտնց ունեցած յատուկ գերակատարութեան մասին. ինչպէս նախապէս նշեցինք, այս երկու գէմքերը մեծ վաստակ ունին, որ աւելի բարձր արժեորումի արժանի է, քանի որ 1500-ական ժամանակի անմիջական շաղկապը կը հանդիսանայ Յ. Մեղապարտով սկիզբ առած տպագրական գործունէութեան: Մաղթելի է որ մօտ ապագային այս երկուքը եւս յատուկ ուշադրութեան եւ տեսանիւթի մը արժանան:

Իսկ հուսկ, խորապէս գնահատելի է Գանատայի Հայոց Թեմի Ազգային Առաջ-նորդարանին ձեռնարկած այս աննախադէպ գիտաժողովը, որ ի յայտ բերաւ կարեւոր եւ վաղուց մոռցուած մեր պատմութեան էջերէն ճգնաժամային ժամանակաշրջան մը։ Նման ձեռնարկներն են, որոնք պլիտի շաղկապեն մեր ինքնագիտակցութիւնն ու յիշութիւնը մեր անգեեային հետ։

Հայ առաջին պազգարիչները՝ Մեղապարտն ու Աբգարը, Ոսկանն ու Միխիթարը, խորապէս կարեւորեցին, տքնեցան եւ հաւատացին, որ իրենց մատուցած հայ գրքի բազմացումի արդիւնքը պիտի կարենար բեղմնաւորել յաջորդող սերունդները հաւատքով, գիտութեամբ եւ ազգային գիտակցութեամբ: Եւ այն ինչ այսօր մենք տակաւին ունինք՝ արգասիքն են այն սերմերուն, զորս անոնք յանձնեցին ժամանակին՝ մեզի համար: Այժմ հերթը մերն է: Անոնք գործեցին դժնդակ պայմաններու մէջ եւ կրցան տալ: Իսկ մենք աւելի հանգիստ պայմաններու մէջ արդեօք պիտի կարենանք փոխանցել նոյնքանը, յաջորդ սերունդին. արև մէկը կախեալ է միայն մեզմէ:

Յարութ Մարտիրոսեան

ՀՈՒՐԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

(Լուսանկարներ՝ Արմեն Աղեմեանի)

ՀՈՒՐԵՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

Առաջնորդ Սրբազնա Հայրը Ուիճիկի հայ գաղութիւն հետ

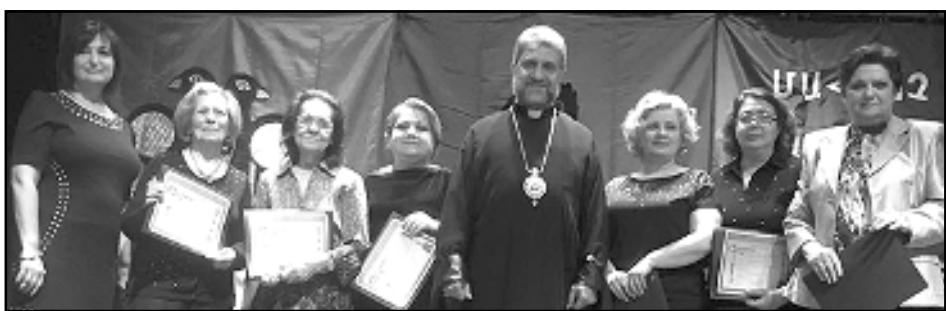

Շաբաթ, 24 Փետրուարին, Բարգչն Արքեպիսկոպոս մեկնեցաւ Ուլինիփէկ, նախագահելու համար Ս. Վարդան Հայրը. Առաքելական եկեղեցւոյ շաբաթավերջի ձեռնարկներուն եւ արարողութիւններուն:

Շաբաթ երեկոյեան St. Andrews United եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ գասական երգերու երեկոյ, սովորանո Սվեթլանա Հարակողեանի եւ գաշնակահար Տիգրան Սահմանի մենակատարութեամբ:

Զեռնարկի բացման խօսքը փոխանցեց Հոգաբարձութեան ատենապետ պրն. Սար Պողոսեան, իսկ աւարտին, Բարգչն Արքեպիսկոպոս գնահատանքի իր խօսքը փոխանցեց արուեստագէտ երիտասարդներուն:

Առաջնորդը գնահատեց ՀՕՄ-ի «Սոսէ» մասնաճիւղի կամաւորները՝ Վարդանանց տօնին առիթով

Հինգշաբթի, 8 Փետրուար 2018-ին, ՀՕՄ-ի «Սոսէ» մասնաճիւղի կազմակերպութեամբ, տեղի ունեցաւ աւանդական տարեկան ընթրիք, նուիրուած Վարդանանց տօնին:

Զեռնարկի աւարտին Առաջնորդ Սրբազնա Հայրը գնահատեց ընկերուհիներ Յասմիկ Քաղիսողազարէէ, Բիայնա Քաղիսողազարէէ, Թալին Քաղիսողազարէէ, Արշի Էջրամճեան, Լուսի Ֆրէնդեան, Անահիտ Ապաճեան, Ատրինէ Ապաճեան եւ Արծվիկ Ասատուրեան:

Առաջնորդ Սրբազնա Հայրը այցելեց Ս. Յակոբ Շաբաթօրեայ դպրոցը

Շաբաթ, 10 Փետրուար 2018-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, Գանատայի Հայրը թեմի Առաջնորդ Գիրաշնորհ Տ. Բարգչն Արքեպիսկոպոս Զարեան այցելեց Մոնթրէալ Ս. Յակոբ Շաբաթօրեայ դպրոցը:

Բարգչն Արքեպիսկոպոս աշակերտաներուն փոխանցեց Բուն Բարեկենդանի եւ Տեսուլնդառաջի տօներուն պատգամը, ինչպէս նաև պատասխանեց աշակերտաները Հետաքրքրութիւններուն:

Աւարտին Սրբազնա Հայրը բարձր գնահատեց ուսուցիչ-ուսուցչուհիները՝ իրենց կատարած նուիրական գործին համար:

Հանդիպում ՀՕՄ-ի Լաւալի «Շուշի» մասնաճիւղի Վարչութեան հետ

ՀՕՄ-ի Լաւալի «Շուշի» մասնաճիւղի վարչութիւնը, Փետրուար 21-ի երեկոյեան, այցելեց Բարգչն Արքեպիսկոպոսին, խնդրելով որ Առաջնորդ Սրբազն Հայրը Հովանաւորէ մասնաճիւղի 25-ամեակի տօնակատարութիւնները:

Այս առթիւ, Առաջնորդ Սրբազն Հայրը գնահատեց մասնաճիւղը իր շարունակական նուիրեալ աշխատանքին համար եւ մաղթեց, որ իրենց նուիրումը օրինակ դառնայ գալիք սերունդներուն:

Հովանաւորութեամբ՝ Գիրաշնորհ Տ. Բարգչն Արք. Չարեանի
Առաջնորդ Գանատայի Հայրը Թեմի

Կազմակերպութեամբ՝ Ազգային Առաջնորդարանին

ԵՐԵՒԱՆ - ԱՐՑԱԽ - ԶԱԻԱԽ

24 Մայիս - 6 Յունի 2018

ՇՐՋԱՊՏՈՅՑ

Հայաստանի Հանրապետութեան սակ \$4,150 (15 Մարտ 2018-ին ետք, զինը կը բարձրանայ 10%)
Հանրամասնութիւններու համար հեռաձայնել
Առաջնորդարան 514-856-1200 թիվին
prelacy@armenianprelacy.ca

Հայաստանի Հանրապետութեան
100-ամեակին առիթով

ԱՐԱՋՆՈՐԴԻ
ԽՈՍՔ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՆՈՅՆԻ Է ՄԻՇՏ՝
ԵՐԵԿ, ԱՅՍՈՐ ԵՒ ՅԱՒԻՏԵԱՆ

ԲԱՐԳԵԼ ԱՐԵԵՊԻԿԱԿՈՂՈՍ
Առաջնորդ՝
Գալատայի Հայոց Թեմի

Մեծ Պահոց քառասնօրեայ շրջանը շուտով իր աւարտին կը հասնի: Արևագալի եւ Հակոսմի արարողութիւններու ընթացքին հոգեթով արիթներ ունեցանք եւ աղօթեցինք «Սասուած», քաւութի նաև շնորհէ ինձի մեղատրիխ», սաղմուեցինք «Տէ թ, լու իմ աղօթներս, պկանջ դի թ իմ արտասանած խօսքերու», մաղթանք ըրինք «Տէ թ, ուրեա զգնացս մեր ի ճանապարհ խաղաղութեան...», շարական երգեցինք «Նայեա ց սիրով, չայրի գրած»: Մէկ խօսքով՝ արանձնաբար, բայց մանաւանդ հաւաքարար մեր ձայները ուզեցինք լսելի դարձնել առ ամենաբարին Աստուած որ մեր մեղքերը քաւէ, մեր աղաշանքները լսէ, մեր քայլերը դէպի խաղաղ ճանապարհներ ուղղէ, գրասրտութեամբ ու մարդասիրութեամբ նայի բոլորիս, մեզ պաշտպանելու չարէն եւ անոր բոլոր որոգայթներէն եւ աղտերութիւններէն: Բացառիկ արիթ ընծայուեցաւ իրաքանչիւրիս, անդրադառնալու մեր սխալներուն, խոստովանութեամբ, զղումով եւ ապաշխարութեամբ թերեւնալու մեղքի յոզնեցուցիչ ծանրաբեննեն: Ծնորհալի չայրապետին բառերով խնդրեցինք, որ Տէրը՝ Քրիստոս իր սիրոյ մաքրիչ ու բոցավառ կրակով այրէ ու մաքրէ մեր մեղքերը, սրբէ մեր իշմատանքը, որպէսզի մաքրուած եւ սրբուած՝ Իրեն մօտենանք, Իրեն վստահինք եւ Իրմով առաջնորդուինք դէպի բարին, դէպի յաւերժականը, Իրմով առաւել կեանք ունենալու համար:

Ինչպիսի մեծ իրանուանք եւ ուրախութիւնն է զգալ ու վայելել պաշտպանութիւնը աշխարհին յաղթող անպարտելի Տիրոց:

Վստահի նր Յիսուս Քրիստոսին, որովիետեւ Ան իր սիրոյն խոստումով մեզմէ իրաքանչիւրիս կ'ըսէ. «Քեզի երեսի վրայ չեմ ձգեր եւ երբեք չեմ լրեր» մեզ վստահեցնելով. «Ես ձեր կողմէն եմ». հետեւաքար, «Եթէ Աստուած մեր կողմէն է, ով կրնայ մեզի հակառակ ըլլալ»:

Տագնապներով եւ նեղութիւններով լեցուն այս աշխարհի մէջ, ով չ'ուզեր իր կողքին զԱստուած ունենալ. մեզմէ ով պիտի չուզեր, վտանգներով լեցուն այս աշխարհին մէջ վստահիլ Աստուածոյ: Ապահնի նր Աստուածոյ պաշտպանութեան, որովիետեւ այսօ քայլ Տէրը պատրաստ է մեզ պաշտպանելու. Աստուած երբեք չի փոխուիր. Ան միշտ մեզի հետ է, անցեալին եւ այսօր, զանազան ձեւերով, եւ ամենատարբեր արիթներով կը յայտնուի մեզի, իր օրինութիւնը բաշխելով եւ իր շնորհներով զարդարելով մեզ:

Մեր առջեւ ահա կը բացուի Մեծ Շաբաթը՝ Սուրբ Շաբաթը՝ ԱԻԱԳ ՇԱԲԱԹԸ:

Յիսուս Տաճարը մաքրագործեց, պատզամեց եւ Աստուածոյ կամքը հրչակեց. իր աշակերտներուն հետ Վերջին Ընթրիքը կատարեց, Ս. Հաղորդութեան խորհութիւն հաստատելով. ի նշան խոնարհութեան մեծագոյն դասի, աշակերտներուն ոտքերը լուաց. ապա մատուեցաւ, ձերբակալուեցաւ, շարշարուեցաւ, խաչուեցաւ, թաղուեցաւ. սակայն, չիսաց գերեզմանուած, Ան յաղթեց մահուան, յաղթեց աշխարհին եւ իր յարութեամբ մեզի նոր կեանք պարգևեց ԱՌԱԽԵԼ ԿԵՍԱՔ:

Եկէ թ, միասնաբար քալենք Տիրոց ճանապարհով. ճանապարհ ճշմարտութեան եւ կեանքի. մօտենանք Իրեն մեզմէ իրաքանչիւրի պաշտպանին, մեր մեղքերու բժիշկին, մեր քաւչարարին:

Այս, Յիսուս Քրիստոսը նոյնն է միշտ՝ Երէկ, այսօր եւ յաւիտեան:

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4
ՄԱՐՏ
March | Mars
Year 2 | Année 2
No. 4 - 2018

ԴԱՍԵՐ՝ ճշՄԱՐԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԿԵԱՆՔ ԱՊՐԵԼԻ ՀԱՍԱՐ

Գիտցի թ, որ յաձախ, պարտուիլ բարի է՝ ըլլայ ատիկա գրկանք, ծեծ կամ անարգանք եւ այդ իսկ է յաղթանակի գեղեցիկ օրինակը: Ով որ շատ անարգէ, կը պարտուի. իսկ ով որ համբերէ, կը յաղթէ, որովհետեւ առաջինը իր իսկ ախտերէն կը պարտուի, մինչ երկրորդը ուրիշներուն ախտերուն ալ կը յաղթէ, նման ծովեցերքի քարածայուերուն, որոնց զարնուելով ալիքները կը փշրուին:

Տրտիփնք այն տիրութեամբ, որ մայրն է ուրախութեան եւ ոչ թէ ցնծանք այն ուրախութեամբ, որ ակրաներու կրծտում կը ծնի: Երկրի վրայ քիչ մը յոզնինք, որպէսզի յաւիտենապէս Երկնքի մէջ փափկանանք: Պորուն աւելի լաւը չես, եւ ոչ ալ Պետրոսէն աւելի ազնուական, որոնք միշտ անօրի, ծարաւ ու մերկ ին: Եթէ կ'ուզես այն քաղաքը երթալ, ուր անոնք զացին, ոյն ևս գնա այն ճանապարհէն, որ այնտեղ կը տանի: Ճանգիստի ճանապարհը այնտեղ չ'առաջնորդէր, այլ նեղութեան. հետեւաքար, նեղութեամբ ապրինք, որպէսզի յաւիտենապէս կեանքը ժառանգենք մեր Տիրոց Յիսուս Քրիստոսի շնորհով:

Մեր այս կեանքը պատերազմի շրջան է, եւ ոչ ոք պատերազմի մէջ հանգիստ եւ դիւրութիւն կը փնտու:

Բարսեղ Մաշկեւորց

ՃԻՇՏԸ ԳԻՏՍԱՆՔ
ՃՈԳԵՇԱՆԳԻՍ

Հոգեհանգստեան պաշտօնը կամ ննջեցեալներու հոգիներուն համար եղած աղօթքը հիմնաւած է Զինուորեա Եկեղեցւոյ (ողջերու) Եւ Յաղթական Եկեղեցւոյ (մահացածներու) միութեան, այսինքն մէկ ըլլալուն եւ անոնց իրարու հետ ունեցած հաղորդակցութեան վրայ: Հայ Եկեղեցւոյ վարդապէտութեան համաձայն, ննջեցեալ հոգիները սպասման վիճակի մը մէջ Քրիստոսի փատաւոր երկրորդ զալուստին աշխարհի վախճանը կը սպասէն: Իսկ Զինուորեալ Եկեղեցին այս աշխարհի մէջ կ'աղօթէ իր ննջեցեալներու հոգիներու փրկութեան համար:

Հոգեհանգստեան պաշտօնը մենք կ'աղօթէնք մեզմէ աղյակտ բաննուած հոգիներուն համար, որ Աստուած անոնց մեղքերուն թողութիւն շնորհէ, մանաւանդ անոնց համար որոնք յանկածամահ եղած են եւ կամ արկածով մահացած, եւ աղյոթ չեն ունեցած յիշելու զԱստուած եւ աղօթելու իրենց փրկութեան եւ մեղքերու թողութեան համար:

Եկեղեցին չ'աղօթէր հեթանոս, հեթետիկոս, անհաւատ ու անկրօն կամ անձնապան ննջեցեալներու հոգիներուն համար, իսկ Քրիստոսով մէռածներու ներելի սխալներուն համար, իսկ Քրիստոսի վախճանը կը սպասէն: Իսկ Զինուորեալ Եկեղեցին այս աշխարհի մէջ կ'աղօթէ իր ննջեցեալներու հոգիներու փրկութեան համար:

Սահացածներուն համար կատարած մեր աղօթքը Քրիստոսի երկրորդ զալուստի մասին մեր հաւատքի և մեռելներու յարութեան նկատմամբ մեր յոյսի յայտարարութիւնն է: Զայ Եկեղեցւոյ մէջ ննջեցեալներու յիշատակը այսքան յարգելի է, որ հինգ Տաղաւար տօներուն յաջորդող օրը յատկացուած է ննջեցեալներու յիշատակին, զոր «Մեռելոց օր» կը կոչենք: Բացի այդ օրերէն, մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօններ եւս կատարել կը տանք, մասնաւորաբար ննջեցեալներու մահուան քառասունքին եւ տարելիցին աղիքներով:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԱՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

ଗାନ୍ଧିଜିତରପଦେ

Մարդ արարածը կեանքի երկու վիճակներու սահմաններուն մէջ կ'ապրի. մէկը այս ներկան է, իսկ միւսը հանդերձեալը: Այս կեանքի բարիքները, զոր կը վայելենք, Աստուծոյ բարիքներն են տրուած մեզի, որովհետեւ ինչպէս որ ինք ստեղծեց մարդը, այնպէս ալ ինք, իր առաստ ունեցուածքն, մարդուն տուաւ անոր կեանքին պէտք եղող բոլոր բարիքները չափով, կշիռով ու կարգով: Աւելին, մեզի պարզեւեց լինելութեան, ապրելու եւ իր կողրին ըլլալոր բացառիկ հնարաւորութիւնը, ըլլալու եւ լինելութիւնը շարունակելու ուժը:

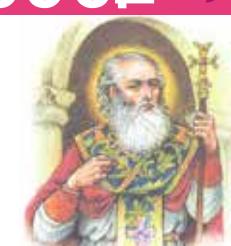
Այս երկիրը, իբրեւ բարելից սեղան, զարդարուեցաւ մարդոց եւ բնույթեան մաս կազմող-ապրող արարուածներու վայելքին համար, ընդհանուր բարիքներով լոյսով, օդով, անձեւով, տարուան եղանակներով, իբրեւ անհրաժեշտ բարիքներ, զորս բոլորին շնորհեց. իսկ մասնաւոր բարիքները վերապահեց տալ անոնց, որոնց ինք կամ մեցաւ որքան կամեցաւ, եթի կամ մեցաւ և կամ ինչպէս կամեցաւ. Աստուած կը շնորհէ թէ բնական բարիքները, այսինքն մարմասական կեանքի տեսողութիւնը, առողջութիւնը, ուշիմութիւնը, ուժեղութիւնը եթէ ստացական բարիքները, այսինքն իշխանութիւնը, փառքը, հարստութիւնը եւն...

Ասոնք պարզեւներ են, որոնք կը տրուին ոչ թէ մարդոց կամքով, այլ Աստուծոյ տնօրինութեամբ, ինչպէս կ'ըսէ Դանիիլ մարգարէն. «Քարձրեալն է, որ կը տիրէ մարդոց թագաւորութեանը, եւ ինք է, որ պիտի տայ անոր որ կը կամենայ» (Դն. 4,29):

Երբեք զարմանալի չէ, այլ բնական երեւյթ է, որ մենք մեր կեանքին մեջ մտահոգուինք թէ վաղը ի նշ պիտի ուտենք, որովհետեւ պէտք է կեանքի համար. բնական երեւյթ է, որ մարդ մտահոգուի չկորսնցնել իր ձեռք բերած յաջողութիւնները, սակայն զարմանալին այն է, որ այս ժամանակաւոր կեանքին մեջ, մարդիկ չեն մտահոգուիր իրենց հոգիի խաղաղութեան կորուստին մասին: Այսօր, մեր երիտասարդները եւ երբեմն նոյնիսկ ծնողները կը փորձեն կեանքը վարդագոյն ցոյց տալ իրենց զաւակներուն, չեն ուզեր պատրաստել զիրենք կեանքին մեզի բերած յանկարծակի դժուարութիւններուն ու մարտահրաւերներուն, չեն ուզեր կարդալ «Ժողովող» մեջ արձանագրուած կեանքի փորձառութիւնը, որ կ'ըսէ. «Ինչ որ աշխա ուզեց, ինքինքս զրկեցի անորմէ եւ այդ մէկը ինծի տուաւ սրտի ուրախութիւն». իսկ սառմոսերգուն կ'ըսէ. «Մարդը նման է ունայնութեան, որուն օրերը երազի պէս կ'անցնին», եւ վերջապէս, կ'արժէ լսել Եսային, որ կ'ըսէ. «Մարդուն ունեցածը կը նմանի ծաղիկի մը, որ վերջաւորութեան կը թորշուի ու անոր տերեւնները կը թափին»:

Վարդան Վրդ. Թաշճեան

0. Հուշելի Դ օման

ՍՈՒՐԲԵՐԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

ՍՈՒՐԲ ՅՈՎԱՆԱՆԻՍ ՕՉԱԵՑԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՈՍԿԻԷՆ ԱՒԵԼԻ ՑԱՆԿԱԼԻՆ

Սպանիոյ Հուան Քարլոս թագուհին Ողիմպիական խաղերը բացուած հոչակեց Յուլիս 25, 1992-ին, եւ ամբողջ աշխարհի աշքերը կերպնացան Պարսելնայի մէջ տեղի ունեցող Ողիմպիական խաղերու ամառնային մրցաշարքին վրայ:

Իրաքանչիւր Ողիմպիական մարզիկ կը ցանկայ յաղթել եւ մրցանակ շահիլ: Մարզիկի մեծագոյն ուրախութիւնն է տուն վերադառնալ ոսկի, արծաթ կամ պղոնզէ շքանշաններով, նաև անաւանդ ոսկիով՝ որ ամէն Ողիմպիական մարզիկի գերազոյն երազն է: Սակայն մէկ քան պարզ է, որ նման մրցաշաքերուն շատ աւելի պարտուղղներ պիտի ըլլան, քան յաղթողներ. իսկ շատեր յուսախաբուած պիտի վերադառնան իրենց քաղաքները:

Նոյն է պատկերը՝ կեանքի մէջ: Հոյն ալ կը տեսնենք թէ շատ աւելի ձախողածներ կան քան յաջողածներ: Այս ձախողածներին շատեր պարագաներու բերմամբ այդպէս եղած են, իսկ ուրիշներ իրենց եւ գործերուն պատճառով:

Ուրիշ յաղթող մըն ալ կայ, որ թէեւ յաջողած կ'երեւի,
սակայն ըստ էռլեւան այդպէս չէ:

Մարզիկները բոլոր խաղերէն առաջ յատուկ զննողական քննութիւններու կ'ենթարկուին, ստուգելու անոնց գորացուցիչ դեղեր օգտագործած ըլլալու պարագան:

Ողիմապիական խաղերուն մեջ յաղթելու համար անհրաժեշտ է վրաժամանակ թէ՝ մտքի եւ թէ ֆիզիքական կեղրոնացումը։ Սակայն Աստուծոյ կողմէ սահմանուած մրցոյք-կեանքին մեջ յաղթելու համար պէտք ունինք այլ կեղրոնացման կէտի, որ հոգին է։ Աստուած մեզի ձեռատետր մը, ուղեցոյց մը, քարտէս մը տուած է, որուն հետեւելով կրնանք մշտական արժեք ունեցող ճշմարտութիւններ սորվուելով՝, յափտենական մրցանակներ շահիլ։

Այդ ձեռատեսրը Սուրբ գիրքն է, որ մեզի կու տայ այն չափանիշը, որուն միջոցով կրնանք գիտնալ թէ արդեօք կեանքի մէջ շահողնե թ ենք, թէ պարտուղաներ: (Ա. Յհ. 5:11-12):

Հարուսակելի
Հրահատ

גָּדוֹלָה

Ո՞վ Տէր, առաքէ՛ Քու խաղաղութեան հրեշտակդ,
որ զիս անխոռվ պահէ զիշէր ու ցերեկ,
քնացած թէ արթոն եղած ատենս,
որախազի միշտ զոհութեամբ փառաւորեմ Քեզ:

ՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

MESSAGE DU PRÉLAT

JÉSUS CHRIST EST TOUJOURS LE MÊME AUTANT HIER ET AUJOURD'HUI, QUE POUR TOUJOURS

Les quarante jours du Carême tirent à leur fin. Lors des laudes et des vêpres, nous avons pu prier («Pardonnez-moi, mon Dieu, pour mes péchés»), psalmodier («Seigneur, entendez ma prière, prétez l'oreille»), espérer («Seigneur, montrez-nous le droit chemin...») et chanter («Regardez avec amour, Père miséricordieux»). En somme, nous avons eu l'occasion de rassembler nos voix pour entrer en communion avec Dieu, qui a entendu nos prières, corrigé nos pas, regardé avec miséricorde et amour ses serviteurs, et nous a protégés du mal, des impuretés. Nous avons tous eu l'occasion de réfléchir sur nos erreurs et d'être libérés du poids de nos péchés par la confession, le repentir et la pénitence. Avec les paroles de notre patriarche, nous avons prié pour que le Christ, en tant que feu vivant, puisse brûler nos péchés par les flammes de son amour et purifier notre conscience; ainsi épurés, nous allions à Sa rencontre. Soyons plus proches de Lui et ayons confiance en Lui pour pouvoir, à travers Lui, se diriger vers l'Éternel, pour une vie meilleure en Sa compagnie.

Quelle grande joie de jouir de la protection du Seigneur du monde!

Croyons en l'amour de Jésus-Christ parce qu'il nous a dit : «Je ne te laisserai pas tomber sur ton visage, je ne te quitterai jamais.» Il a dit : «Je suis de ton côté», et donc : «Si Dieu est avec nous, qui peut être contre nous?»

Dans ce monde plein de troubles et de problèmes, qui n'aimeraient pas avoir Dieu à ses côtés? Fions-nous à sa protection, puisque même aujourd'hui Il est prêt à nous protéger. Dieu ne change jamais, Il est toujours avec nous, autant dans le passé qu'en ce jour et ce, de maintes manières. Il se révèle à nous en diverses occasions, nous distribuant sa bénédiction et nous ornant de sa grâce.

Devant nous s'ouvre la Grande Semaine, la SEMAINE SAINTE.

Au cours de trois jours, Jésus a accompli la purification du Temple, proclamé et même révélé la volonté de Dieu. Puis il s'est assis à la dernière Cène avec ses disciples, a établi la Communion. En signe d'humilité, il a lavé les pieds de ses disciples, puis a été emprisonné : il a souffert, a été crucifié, enseveli. Cependant, il ne s'est pas laissé vaincre. Au contraire, il a vaincu la mort, vaincu le monde et nous a donné une nouvelle vie par sa résurrection, UNE VIE MEILLEURE.

Marchons ensemble sur ce sentier, s'approchant de Lui, le défenseur de chacun d'entre nous, à la fois médecine et expiation de nos péchés, chemin de la vérité et de la vie.

Oui, Jésus-Christ reste toujours le même : autant hier et aujourd'hui, que pour toujours.

THE TRUE ESSENCE OF FASTING

The first thing that comes to mind the fastest, when speaking about fasting, is food: "What should or should not we eat?" becomes the main question. Albeit depriving ones self of certain foods, especially animal products, plays an important part of fasting, nevertheless it is not and it should not be the sole concern of the believer, who is preparing to fast. Here's what we read in the book of prophet Isaiah: 'We have fasted before you!' they say. 'Why aren't you impressed?

We have been very hard on ourselves, and you don't even notice it! "I will tell you why!" I respond. "It's because you are fasting to please yourselves. Even while you fast, you keep oppressing your workers. What good is fasting when you keep on fighting and quarreling? This kind of fasting will never get you anywhere with me. You humble yourselves by going through the motions of penance, bowing your heads like reeds bending in the wind. You dress in burlap and cover yourselves with ashes.

Is this what you call fasting? Do you really think this will please the Lord?

"No, this is the kind of fasting I want: Free those who are wrongly imprisoned; lighten the burden of those who work for you. Let the oppressed go free, and remove the chains that bind people. Share your food with the hungry, and give shelter to the homeless. Give clothes to those who need them, and do not hide from relatives who need your help. "Then your salvation will come like the dawn, and your wounds will quickly heal. Your godliness will lead you forward, and the glory of the Lord will protect you from behind." Then when you call, the Lord will answer. 'Yes, I am here,' he will quickly reply.

Isaiah's kind of fasting is about self-denial, altruism, and justice.

ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ

ԱՅՐԻ ԿՆՈԶ ԵՒ ԴԱՏԱԽՈՐԻ ԱՌԱԿՈ

(Ղուկասի Աւետարան 18.1-8)

Յիսուսը առակ մը պատմեց իր աշակերտներուն ցոյց տալու համար, թէ պէտք է միշտ աղօթել առանց յուսահատելու:

- Քաղաքի մը մեջ դատավոր մը կար, որ ո՞չ Աստուծմէ կը վախնար եւ ո՞չ այլ մարդոցմէ կ'ամշնար: Նոյն քաղաքին մեջ այրի կին այ կար, որ կը դիմուր եւ կը խնդրէր. - Իրաւունք պաշտպանէ իմ հակառակորդէս:

Դատաւորը երկար ժամանակ կը մերժէր դատը տեսնել սակայն ի վերջոյ ինքն իրեն ըստ. - «Թէեւ Աստուծմէ չեմ վախնար եւ մարդոցմէ չեմ ամշնար, բայց քանի որ այս այրին նեղութիւն կու տայ ինձի, անոր դատը տեսնեմ, որպէսզի անվերջ մօսս գալով չանհանզատացնէ զիս:»

Ապա Տէրը շարունակէց. - Հսեցի ք, թէ ինչ կ'ըսէ այդ անիրաւ դատաւորը: Իսկ Աստուծ ինչքան նո կը համբերէ իր ընտրեալներուն կրած անիրաւութեան. չի պաշտպանէր զանոնք, որոնք զիշէր ու ցերեկ կը դիմուն իրեն: Այո, կ'ըսէմ ձեզի, անոնց իրաւունքը իսկոյն կը պաշտպանէ: Բայց Մարդու Որդին երբ զայ, արդեօք հաւատք կը գտնէ երկրի վրայ:

ՅԻՍՈՒՍԻ ՀԵՏ ԶԱՅԼ ՊԱՀԵԼ

Որեւէ ատեն երեք ուրուվ մրցումի մասնակցա՞ծ էք: Մէկը իր ձախ սրունքը կը կապէ ուրիշի մը աջ սրունքին. յէտոյ երկուքը կը շանան միասին քալէ: Դժուար է այդ ձեւով ներդաշնակ քալէ: Երբեմս մէկը կը սկսի շատ արագ քալէ եւ միայն վար կը ձգէ: Եթէ երկուքն այ միաստեղ պիտի քալեն, իրարու հետ համաձայնելով քալելու են:

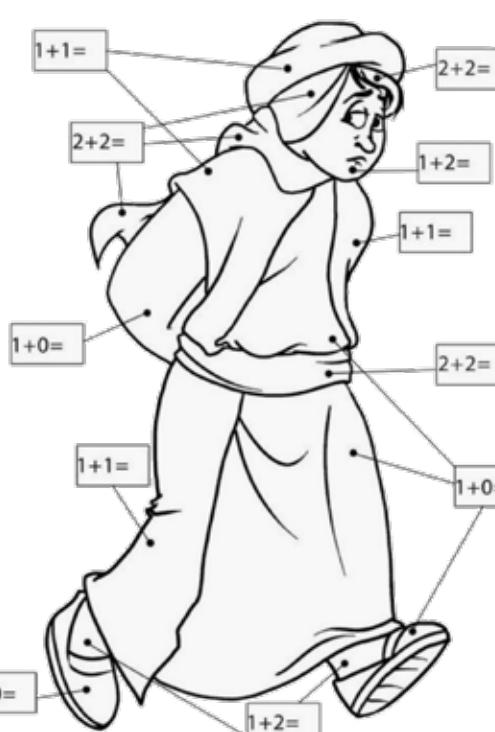
Եթէ ուղենք Յիսուսի հետ բայլ պահել՝ զինք հաճեցնելով ապրիլ պէտք է իրեն աղօթքով մօտենանք եւ վստահինք, որպէսզի կարենանք հասկնալ իր միտքը: Յիսուս կ'ըսէ թէ Իր գօրութեան պէտք ունինք մեղքի դէմ ինելու, ուստի Իրմէ օգնութիւն պէտք է խնդրէնք: Յիսուս կը խստանայ երբեք մեզ չձգէլ ուստի Իրեն պէտք է հաւատքով վստահինք, որպէսզի մեզի հոգ տանի: Կը տեսնէ ք ինչպէս կ'ըլլայ: Այն ատեն կ'ունենաք մեզի հետ բալոր հաւատքաիմ Բարեկամ մը, որ միշտ մէր կողքին է:

Կրնա՞ք ուրիշ կերպեր գտնել Յիսուսի հետ քալելու, ձեր կեանքի ամբողջ ընթացքին:

1-

2-

3-

Գանատայի Հայոց Թեմի Կիրակնօրեայ Դպրոցներուն նպատակն է Հայաստանեայ Սուպէլական Եկեղեցւոյ դաւանութեան եւ աւանդութեան համաձայն՝ մեր մանուկներուն եւ պատանիներուն զամբէլ կրօնական դաստիարակութիւն եւ Եկեղեցւոյ վերաբերեալ զիտելիիրներ եւ ծանօթութիւններ:

Ձեր զաւակները Կիրակնօրեայ Դպրոց արձանագրելու համար, կը նաք հեռաձայնել ձեր շրջանի Եկեղեցիներու գլասենեակները:

Կիրակնօրեայ Դպրոցի Ժամերն են՝ Կիրակի առաւօտները Ժամը 10:30-1:00:

**ՄԵԾ ՊԱՀՈՑ ՇՐՋԱՆԻՆ՝
ՊԱՀՈՑ ԼՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ՆԻՒԹԵՐ ԹԵՄԻՄ
ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ:**

1
Ազատութիւնը բայ Աստուածաշունչին
Ազատութիւնը Աստուծոյ կողմէ տրուած պարգևն է:

2
Ընկերային արդարութիւնը բայ Աստուածաշունչին
Մեղքը եւ այն բոլոր պատճառները, որոնք մարդու կը հետացնեն Աստուծի:
Աստուած կ'ուզէ մեզի հետ ըլլալ եւ մենք կը մերժենք:

3
Հաւատքը տարազրութեան մէջ
Ինչպէ՞ս դիմազրաւել տագնապներն ու հարուածները:
Հայեացք Ս. Գրքին մէջ արձանագրուած փորձառութեան վրայ:

4
Մակարայեցիններուն օրինակը Վարդանանց կեցուածքին մէջ
Հաւատարմութիւն Աստուծոյ, կերտուած հայրենիքին ու նուիրական
արժեքներուն
Յաւերժական են ազգեր իրենց հաւատքով, հայրենիքով եւ մշակոյթով:

5
Շնորհիքներն ու պարգևները՝ վասն ազգակերտումի
Ցոյս, երազ ու տեսլական:

ԾԻՍԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

ԱՂՕԹՔԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գ) ԲՆՉՈ՞Ւ ԴԵՏՔ Է ԱՂՕԹԵԼ

Աղօթքը բազմաթիւ օգուտներ ունի: Նախ եւ առաջ հաւատքի եւ ազնի զգացումի արտայայտութիւն է, նաեւ կը նպաստէ, որ ազնի եւ խաղաղ խիղճ ունենանք, ինչպէս Յիսուս րսաւ. «Սիրեցիք ձեր թշնամիները, օրինեցէք ձեզ անիծողները, բարիք ըրէք ձեզ ատողներուն եւ աղօթեցէք անոնց համար» (Մտ 5.44):

Մեծագոյն աղօթողը ան է, որ հաւատքով եւ յոյսով կ'աղօթէ: Հաւատքով եւ յոյսով աղօթէլ կը նշանակէ մարուր սիրտով եւ խոնարհութեամբ աղօթէլ, ինչպէս Յիսուս րսաւ. «Ով որ իր անձը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, եւ ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ» (Ղկ 18.14): Նոր Կտակարանին մէջ մժագոյն աղօթողը նոյնինքն Յիսուս Քրիստոսն է:

Դ) ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԻՇՏ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆՔ ՄԵՐ ԱՂՕԹՔՆԵՐՈՒՆ

Աստուած մէր աղօթքներուն կը պատասխանէ այնքան ատեն, որ մենք իր կամքը կը կատարենք: Աստուած կ'ուզէ մարդուն ապրիլը համերաշին ու սիրով հանդիպ իր նմաններուն, այսինքն՝ մարդուս փրկութիւնը: Ինչպէս կը կարդանք Եզեկիլի մարզարէին մօտ. «Միթէ ես ամբարիշտին կորուստը կ'ուզէ մ, չէ որ ես կ'ուզեմ որ անիկա իր ձամբայէն դաշնայ եւ ապրի» (Եզկ 18.23), այսինքն մէր աղօթքները պէտք չէ ծառայեն մէր ցանկութիւններուն, ինչպէս կը թելադրէ Յակոբոս առաքեալ (տէ ս Ցկ 4.2), այլ պէտք է նպատակ ունենան մէր հոգեկան շահը, զարգացում ու խաղաղութիւնը:

Աղօթքը անհրաժեշտ պայման մըն է իրաքանչիւր հաւատացեալի համար, որովհետեւ անոր միջոցաւ է, որ մարդու յարաբերութեան մէջ կը մտնէ իր Արարիշին հետ: Վերջապէս, աղօթքին շնորհի է, որ իր կատարելութեան կը հասնի Հօր եւ որդիի մտերիփկ կապը, որ հիմովին կը տարբերի մասցեալ բոլոր կապերէն: Աղօթէլու ենք եւ յարատեւ աղօթելու, իսկ մեզ աղօթելու մղող ուժը պէտք է միայն սէրը ըլլայ, այն անկեղծ եւ անշահախնդիր սէրը, որ Աստուծմէ կը ճառագայթէ եւ մէր սիրտերուն մէջ կը փայլի: Մէր պարտականութիւնն է ներել մէր նմաններուն եւ այդ մէկը յաջողյուններ համար անհրաժեշտ է մէր սիրտին մէջ կենդանի եւ հզօր պահել այն ուժը, որ սիրոյ Աստուծոյ հետ մէր յարաբերութիւնը կը խարսխէ աներեր վէմի վրայ եւ զայն կը դարձնէ յարատեւ ու բարերար հոգեւոր երկխօսութիւն:

Յովիաննէս Վրդ. Սաղտրձեան

ՄԱՐՏ

Երկուշաբթի	Երեքշաբթի	Չորեքշաբթի	Հինգշաբթի	Ուրբաթ	Շաբաթ	Կիրակի
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

2018

Մարտ 3 -

Սուրբեր՝ Երուսաղէմի Յովիան Հայրապետի,
Յովիաննէս Օձնեցի Հայրապետի,
Յովիան Որոտնեցի և Գրիգոր Տաթևացի
Վարդապետներու յիշատակութեան օր

Մարտ 10 -

Սուրբ քառասուն մանկանց
յիշատակութեան օր

Մարտ 17 -

Սր. Գրիգոր Լուսաւորիչի վիրապ մտնելու
յիշատակութեան օր

Մարտ 24 -

Ղազարոսի յարութեան յիշատակութեան օր

Մարտ 25 -

Ծաղկազարդ

Մարտ 26-30

Աւագ Շաբաթ

ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՍՔ

Երանի անոր, որ ամբարիշտ մարդոց խորհուրդին չի հետեւիր, մեղաւորներու ապրելակերպը
չ'ընդօրինակեր եւ զԱստուած ծաղրողներուն հետ ընկերութիւն չ'ըներ. այլ՝ հաճոյը կ'առնէ Տիրոց
Օրէնքն, եւ անոր Օրէնքը կը սերտէ զիշէր ու ցերեկ (Մտ 1.1-2):

ANI

Ristorante

905.761.6484

1450 Clark Ave. West,
Thornhill ON L4J 7RS

LOOKING FOR FULL TIME CHEF TO GRILL

www.aniristorante.ca

Fine Dining
Catering
Party Room
FOR UP TO 30 PEOPLE

Manoir Gouin

Résidence pour aînés autonomes et semi-autonomes

Résidence Certifiée

À partir de **995\$** (tous les repas, collations et supervision médicale inclus)
1½ à 4½

Gicleurs automatiques dans chaque appartement

Manoir Gouin

12300 boul. Laurentien, Montréal H4K 2Z6
514.335.1881 • www.manoirgouin.com

Il n'y a pas d'âge pour être heureux!

ՄԵՐԻ ԽՈՇՈՐԱԿ ԵՎԸ
Պր. Խուսեան

Պատմակ տես կ'ունեալ
մեր Հաճախեան Տունեան ներս:

12300 boul. Laurentien, Montréal H4K 2Z6
514.335.1881 • www.manoirgouin.com

Բացում
հիւրասիրութիւն՝
Ուրբաթ 16 Մարտ 2018
երեկոյեան ժամը 8-ին

Ցուցահանդես
կը շարունակուի

Հորբաթ 17 Մարտ 2018,
ժամը 11-ին 3

Իիրակի 18 Մարտ 2018,
ժամը 11-ին 3

Սանահին
Արուեստի Կեղրոն

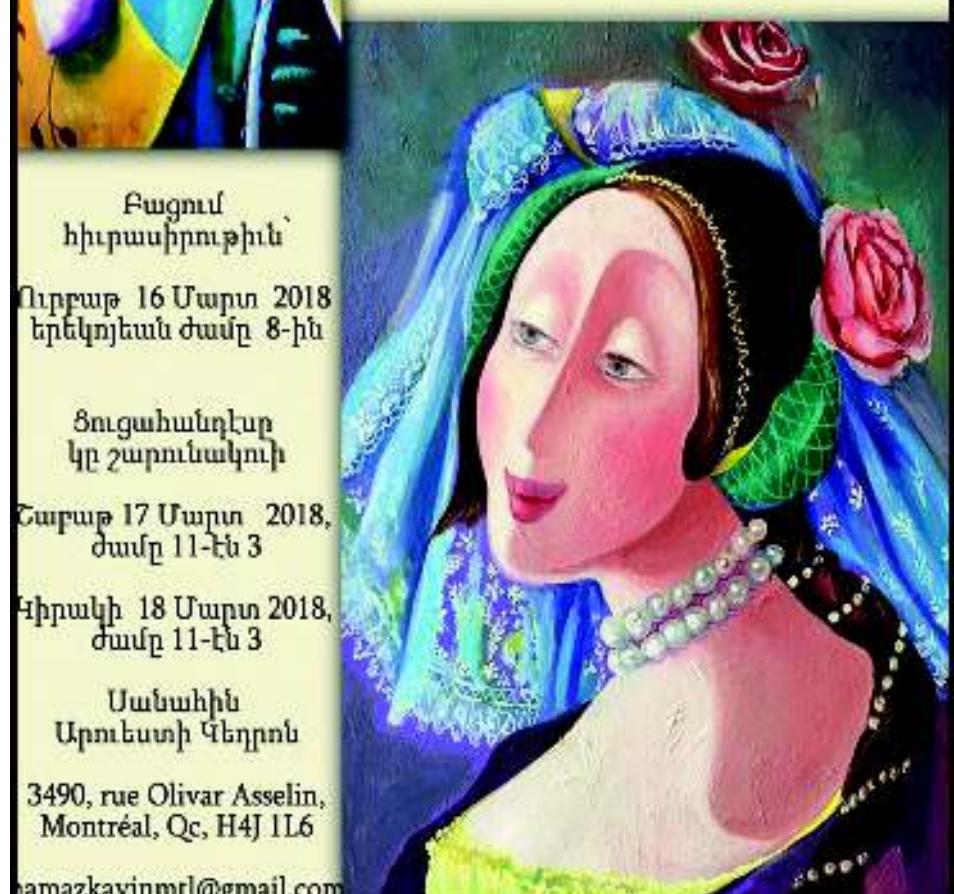
3490, rue Olivar Asselin,
Montréal, Qc, H4J 1L6
namazkayinmtl@gmail.com

Համազգային
Հայ Կրթական և Մշակութային Միութեան
«Սանահին» մասնաճիւղը

հաճոյրով ձեզ կը հրաւիրէ:

Մարինէ Զուլյեանի
«Գարնան զարթօնը»
կերպարուեստի ցուցադրութեան

Centennial of the Republic of Armenia 1918-2018

Under the auspices of
His Excellency Levon MARTIROSYAN
Ambassador of the Republic of Armenia to Canada

From Genocide to Statehood - *The 900 Day Republic*

Tuesday March 13 - 7pm - McGill University, Montreal
Wednesday March 14 - 7pm - Carleton University, Ottawa
Thursday March 15 - 7pm - University of Toronto, Toronto

- All events are followed by a reception -

Guest Speakers

**Dr. Richard
Hovannisian**

Historian
Professor Emeritus
UCLA

**Dr. Rubina
Peroomian**

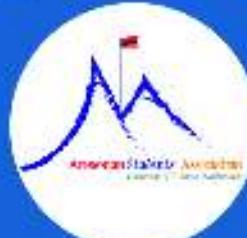
Author
Professor/Researcher
UCLA

**Dr. Vicken
Cheterian**

Journalist
Professor
Webster University, Geneva

Conferences organized by the Armenian Student Associations of Quebec and Ontario

ՀՈՎԱՆԱԿՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ԲԱԲԱԳԵՆ ԱՐՁ. ԶԱՐԵԱՆԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԼԱԽՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ

ՀԵՌԱՐԿԻ ՀՈՎԱՆԱԿՈՐ
ՏԵՐ ԵՒ ՏԵԿԻՆ ԱՐԹՈ ԵՒ ԱԼԻՍ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՊՈՎՈՎՈՒՄ ԵՐԵՒԱՆԻ

Գիտաժողով և Տեսանիւթի Առաջին Ներկայացում
Նույրուած՝

Հայերէն Առաջին Տպագիր Աստուածաշունչի **350** Ամեակին
CONFERENCE AND FILM PREMIERE DEDICATED TO THE
350TH ANNIVERSARY OF THE ARMENIAN PRINTED BIBLE

FILM PREMIERE OF
VOSKAN STARTS AT 11:30AM
FILM DIRECTOR ՀԱԿՈՐ ՊԱՊԱՅՅԱՆ
PRODUCED BY TES CULTURAL FOUNDATION

ԴԱՍԱԽՈՄԵՐ | SPEAKERS

DR. ADRIANA BARRA

EXECUTIVE DIRECTOR, CANADIAN CENTRE FOR ECUMENISM
PROFESSOR OF THEOLOGICAL STUDIES, CONCORDIA UNIVERSITY

Վերապատուի Տոքք. Մամուկ Ճիմապաշխան

REV. DR. MANUEL JINBASHIAN, BIBLE SCHOLAR, BIBLE SOCIETY CONSULTANT

Բաբօն Արք. Զարեան

ARCHBISHOP PAPKEN TCHARIAN, PRELATE OF THE ARMENIAN CHURCH OF CANADA
AUTHOR OF "THE GREAT LOSS OF ARMENIAN CLERGY DURING THE ARMENIAN GENOCIDE"

Խաչուկ Արք. Յակոբեան

ARCHBISHOP KHAJAK HAGopian, MEMBER, BIBLE TRANSLATION INTO WESTERN AND EASTERN ARMENIAN PROJECT
CATHOLICOSATE HOUSE OF CILICIA

ՄԱՆՐԻԾՈՒ ՄՈՒՐՏԵԱԼ

Ծաբաթ, 10 Մարտ 2018

SATURDAY, 10 MARCH 2018

Բատորման Սրբի - PASTERMAJIAN HALL 3401 RUE NAON, MONTREAL

10:30 - 14:30

Մասնաւոր և ազատ
OPEN TO PUBLIC

**Pharmacie
Levon Benohanian et
Mher Koubelian Inc.**

Pharmacien-propriétaires

T 450 688-4111

F 450 681-5525

proximlaval@gmail.com

3915, Boulevard Samson
Laval, QC H7W 2G1

ProXim

Lun. au vend. : 8h30 à 21h

Sam. et dim. : 9h à 17h

Infirmière (jeudi) : 8h30 à 15h

Անվճար սպասարկութիւն մինչեւ ձեր տունը.
Ծարաբական դեղատուփիկի պատրաստքին.
Ազատ փոխադրում ձեր դեղացանկի (dossier)
այլ դեղարաններ։ Էնդրու պատուատում
(vaccination) հյուանդապահի կողմէ։

Բուժական հետեւում՝
արևան բարակութեան (INR), շնչերակային
ձնշման (tension artérielle), արեան շաքարի
(glycémie capillaire), արևան մաղձածարպի
(cholesterol), են։

ԼՈՐԻ ԵՒ ԶԱՒԱՆՔ ԿՈՂՄԻ

ՀՀ ԳԱՀ Ազգային հայոց համայնք
ՀՀ ԳԱՀ Գործադրության նախարարություն
ՀՀ ԳԱՀ Գործադրության նախարարության նախարարության
ՀՀ ԳԱՀ Գործադրության նախարարության նախարարության նախարարության

**ԶՈՐԱԿՅԱԿԱՆ
ԴԱՌԱԽՍՈՒԹԻՒՆ**
ի նայած
ԼՈՐԻ ԵՒ ԶԱՒԱՆՔ ԾՐԱՎԱՆԵՐՈՒՄ

Սուրբ Առաքելոց \$25
ու շուրջ առաքելություն

ԹՈՐՈՒՅՑ
Ծակայ 17 Ծառը 2018-ի
երեսության օրը 8-ին
Հայ Կողման Անհիմ Միջ
ՀՀ Խորհրդական Արտօնություն
Տնօւթյուն համար դիմում
Հեռ. 416-498-6941

ՄՈԽԱՅԻՆ
Կոկայ 18 Ծառը 2018-ի
երեսության օրը 6-ին
Հայ Կողման Անհիմ Միջ
ՀՀ Խորհրդական Արտօնություն
Տնօւթյուն համար դիմում
Հեռ. 514-748-7137

ԳԵՂԱՐՈՒԵՏԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
Խասեակութեամբ՝ միրուան երգի
Մկրտիչ Մկրտչեանի (Մալիչ)
Յատկապես իրաւուրուած Պայաստանն

ԼՈՐԻ

ԶԱՒԱՆՔ

**ՕԳՆԵ ԼՈՐԻԻ ԵՒ ԶԱՒԱՆՔԻ
ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՄ**

Այ, ի գահարդ մասնակի ԼՈՐԻ-ԶԱՒԱՆՔ ԾՐԱՎԱՆԵՐՈՒՄ հօգուածություն հօգուածություն
Yes, I would like to participate and support the LORI-ZAVARAK program

Name _____

Address _____

City _____

Province _____ Postal Code _____

Home Phone _____ Cell Phone _____

Business Phone _____ Email Address _____

I would like to donate:

- \$ 100
- \$ 250
- \$ 500
- \$ 1000

Other: \$ _____

My donation is enclosed:

- Cash
- Cheque

Address:
Armenian Community of Montreal
"Lori-Javakhi" Committee
3401 Oliver Avenue
Montreal, Quebec, Canada, H4J 1L5

«ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ»

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Սիսէ Անթիլիաս Փոխադրութիւնը

«ՄԵԽԵԼԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ»

«Սատանի միտքը անգամ չեկած չարիքներ»ուն ժամանակ՝⁷³², Սահակ Կաթողիկոս տանջալից հերքի մը մէջ աճապարած էր՝ Սիսէն Հալէպ, Հալէպէն Պէյրութ, Պէյրութէն Ատանա, Ատանայէն Սիս, Սիսէն Հաճըն, ապա՝ Սիս, Ատանա՝⁷³³, եւ Սիս, ու վերջապէս՝ մինչեւ Մայրավանք վերաբարձ՝ Հալէպ, իտիպ, Դամասկոս եւ Երուսաղէմ. այսպէս՝ մինչ «քարելական գերութեան թափօրը»՝⁷³⁴ կը կրկնուէր, ան քաղաքէ քաղաք հայութեան օրհասական տառապանքին մէջ, Դամասկոսի Էմիրին փութացած 7-րդ դարու Հայրապետին յիշատակով, բայց կատարեալ համոզումով, ինչպէս նախապէս գրուեցաւ, թէ «այդ երանելի ժամանակները եւ դէմքերը» անցած էին՝⁷³⁵:

Տառապանքներ յաջորդած էին այլ տառապանքներու: 1 Մայիսին, երբ գեռ «Քաւութեան բաժակը» ամբողջապէս չէր քամուած, Սահակ Կաթողիկոս Հալէպի մէջ տեղեկացած էր, թէ Մայրավանքը ի զուր խուզարկութեան է ենթարկուած՝: «Սիրտ խորապես կոյժ մը» անոր պիտի հասնէր 24 Յունիսին, թէ հոնիկէ տեղահանուած են նաեւ եպիսկոպոսները: Ներկայացած էր ձէմալ փաշայի, որ թ. Գօրաբանակի հրամանատարն էր, եւ որուն պատասխանատութեան սահմանին մէջ էր Կիրիկիան, ու անոր բացատրած, թէ Օսմանեան բոլոր սուլթաններու աչքին, վանքեր միշտ յարգանքի առարկայ եղած էին՝⁷³⁶: Փաշան առժամեայ բարեհոգութիւն մը ցոյց տուած էր, եւ արտօնած եպիսկոպոսի մը կեցութիւնը Մայրավանքին մէջ: Այս արտօնութիւնը խարկանք մը պիտի ըլ-

լար, քանի որ շուտով այն եպիսկոպոսն ալ պիտի աքսորուէր՝⁷³⁸: Այն ատեն Կաթողիկոսը գրած էր. «Մաս' բարեա՛ւ, ութ հարիւր տարիներու Կաթողիկոսական Աթոռու ու պատմական Ս. Սոփիան...: Այսուհետեւ գալիք Կաթողիկոսը մեզմէ աւելի խելազար ըլլալու է, որ երթայ Սոյ աւերակներուն վրայ թառի ու ողբայ, թրքաց մօտ նստի, հոն աղօթէ, պատարագ մատուցանէ, իսունկ ծիսէ, Ս. Միւռոն օրհնէ ու եպիսկոպոս ձեռնադրէ»՝⁷³⁹:

Թէեւ այն օրերուն Կաթողիկոսը Կիրիկոյ ընդհանուր տեղահանութեան կապացարար՝ «Երանի՛ որք ի Տէր ննջեցին» էր գրած, բայց նաեւ հայոց օրրաններէն հասած արիւնոտ լուրերուն հետ բաղդատելով՝ զայն «Երանաւէտութիւն» համարած էր՝⁷⁴⁰:

Ան անդադար իր ձայնը լսելի պիտի գարձնէր պաշտօնական դաշիճներուն, «միամիտ հաւատքով մը»՝ որ թերեւս կատարուածը տեղական պաշտօնեաներու կողմէ ուիր մըն էր եւ թերեւս կեդրոնի կառավարութեան կամքը կրնայ փոխել կործանումին ընթացքը՝⁷⁴¹: Պիտի տեսակցէր վալիներու, միթէսարքներու եւ զինուորական հրամանատարներու հետ, բազմիցս մանաւանդ Ահմէտ ձէմալ փաշայի հետ, որուն իշխանութեան սահմանին մէջ՝ Միջագետքը եղերող անապատներուն մէջ տեղի կ'ունենար հայութեան աքսորահաւաքը եւ վերջնական բնաջնջումը. Իսա-իւլ-Այն, Պապ, Մումպում, Բագգա ու Տէր-Զօր: Անընդհատ տեղեկագիրներ զրկէր Կ. Պոլոյ Պատրիարքարան, բողոքագիրներ հետագրէր Կեդրոնական կառավարութեան, կոչ ուղղէր արեւմտեան հիւպատոսներուն: Նպաստի, ինամաքի,

բժշկական օգնութեան ու գաղթական-ներու տեղաւորման գործեր կազմակերպէր՝⁷⁴²:

Զաւէն Պատրիարք անդրադառնուկ Սահակ Կաթողիկոսի «խղճամիտ տեղեկագրութիւն»ներուն եւ «սրտառուչ նամակ»ներուն արձանագրած է, թէ Եղիշէ Պատրիարք անոնց համար զայն կոչած է «մեր ժամանակներու Եղիշէն»՝⁷⁴³: Ապա աւելցուցած՝ թէ ան միակն էր, որ գրեթէ «մինչեւ վերջը» միջոց գտաւ տեղեկութիւններ զրկելու Պատրիարքարան՝⁷⁴⁴: Կ. Պոլոյ անոր գրած նամակներէն մէկը, ըստ Զաւէն Պատրիարքի իրեր արդիւնք «անխրհուրդ արարք»՝ լոյս տեսնելով թիֆլիսի «Մշակ»ին մէջ, «թերեւս պատճառ»ը պիտի ըլլար, որ Կաթողիկոսը «Հալէպի շուրջը գիւղ մը» մեկուսացուէր՝⁷⁴⁵: Հոնկէ ալ՝ հալիպի: Բայց հազիւ տեղաւորուած՝ Հարահանդ ստացած էր Հալէպ վերադարձած տեղականալու: Վերադարձած: Եւ ապա՝ շոգեկառքով ճամփայ ելած գէպի երևսապէմ: Զարչարեալ եւ սպառեալ կաթողիկոսին զոկտեմբեր ամփսուայ երկրորդ կէսը՝ տեղէ տեղ թափառում կը դարձնէին միջամտութիւններ, մինչեւ ողբերգական արտօրավայրը:

Կաթողիկոսին տեղեկագիրներուն, բողոքագիրներուն, նամակներուն, եւ մանաւանդ «Մշակ»ի մէջ հրապարակուածին յառաջացուցած անհանգութիւնը փարատեկու համար սահմանուած էքը երանեան մէջ՝ այս միջամտութիւններ, մինչեւ ողբերգական արտօրավայրը:

«Մշակ»ի մէջ հրապարակուածը: Թէ Զաւէն Պատրիարք եւ անոր հետեւողութեամբ՝ Բիւզանդիան մէկ նամակի հրապարակման մասին կ'ակնարկն, եւ այն ալ կաթողիկոսին ստորագրութեամբ: «Մշակ»ի մէջ սակայն, 13 Հոկտեմբեր 1915-ի թիւին մէջ հատուածաբար հրապարակուած են երկու նամակ, մին 19 Յուլիս թուակիր, միւսը՝ 28 Յուլիս: Անոնք վերնագրուած են՝ «Կիլիկոյ Հայութեան Տարագրումը/ Արտամամանութիւններ», եւ չունին կաթողիկոսին անունը՝⁷⁴⁶, այլ իւրաքանչիւր նամակը կանխու բացատրական մը («Հալէպէն վատահելի աղբւուրէ») ու վերջաւորութեան՝ փակագիծերու մէջ չակերտեալ՝ «Պալքանեան Մամուլ» անունը՝⁷⁴⁷: Այս պարբերականը մէկ օրկանն էր Հնչակեան Կուտայութեան, մինչեւն, ըստ Պատրիարքի ստացած տեղեկութեան, «նամակը» թիֆլիս զրկուած էր Դաշնակցութեան ձեռամբ՝⁷⁴⁸: Արդեօք բացատրականներուն «կը գրուի»ները կը թելագրեն, որ Հնչակեան պարբերականին անունը յերիւրուած էր՝ աղբիւրին շուրջ մշուշ յառաջացնելու համար, թէ պատճէնները զրկուած էր կարելի զոյդ պարբերականներուն, եւ «Պալքանեան Մամուլ»ին մէջ նախ լոյս տեսած ըլլալուն, հաւանաբար՝

անանուռն, «Մշակ» պարբերականին անուն նշած էր, եւ իր կարգին ծածկած նամակագրին անունը: Թնճուկ մըն է՝ ապագոյցներու առկայութեան պարագային՝ քակելի...

Ուրեմն, ոչ թէ միայն մէկ նամակ, այլ երկու նամակ հրապարակուած է, եւ հատուածաբար:

Առաջին նամակը, թէեւ ոչ ամբողջական, կարելի է գտնել «Կիլիկեան Կակիծներ» գիրքի 197-199 էջերուն մէջ: «Մշակ»ի հրապարակածէն:

— «Կամ Քրիստոսի հրաշագործ գորութիւնը եւ կամ թագաւորական գանձ պէտք է, որ կէս միւխոն կիլիկեցիք, թերեւս նոյնքան, կամ աւելի՝ արեւելեան գաւառներէն գալիքները, կարողանան կերակրուիլ Սուրբիոյ անապատներուն մէջ»:

— «Կոտորած, բռնաբարութիւն, երկուն մանուկներու անհամար առեւնանումներ, գեղանի կանանց եւ կոյսերու վաճառում՝ մինչեւ անգամ երեք միջիդիւի, չի համրուիր եւ չի պատմուիր»:

— «Հաստատ տեղեկութիւններէ կը հասկցուի, որ Կիլիկոյ ոչ մէկ գիւղի մէջ մահամերձ հայ մը անգամ չպիտի ձգուի»:

Դարձեալ «Մշակ»ի հրապարակած եւ 28 Յուլիս թուակիր նամակէն.

— «Ամբողջ ազգը բնաջնջուելու վրայ է»:

— «Աղէտին առաջքն առնել անկարելի է. գիւղում, աղաչանք, լաց ու ողը ոչ միայն անզօր են, նաեւ ծաղր ու ծանակ եւ ծիծաղ կը պատճառեն: Եթէ ողջ մնացածները կարելի ըլլայ ապրեցնել՝ մեծ բան է: Հագարաւոր մերկեր ու բոպիկներ կան (...) Համաճարակ հիւանդութիւն ալ կայ Ռաս-իւլ-Այնէն Տէր-Զօր փոխադրուողներուն մէջ»:

Եւ Սահակ Կաթողիկոս 31 Հոկտեմբերին պիտի հասնէր Երուսաղէմ:

ԳԱՐԵՒՆԻԿ ԱԼ. Ք. Գ.

ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ Եւ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

732.- ՎԱԿ, է 222:

733.- ԿԿ, է 130-131:

734.- Ն, է 170:

735.- Ն, է 110:

736.- Ն, է 169:

737.- ԵՊԿ, է 51:

738.- Անդ:

739.- Ն, է 52:

740.- Ն, է 192:

741.- ԵՊԿ, է 37:

742.- Անդ:

743.- ԶՊՅ, է 178:

744.- Անդ:

745.- Ն, է 176:

746.- Մշակ, 13 Հոկտեմբեր 1915, է 1:

747.- Անդ:

748.- ԶՊՅ, է 176:

ԶԱՏՈՒԿ ԳԻՆԵՐ ԴԵՎԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԼԱՄԱԳԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ
ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ԳԻՆԵՐ

PERMIS DE QUÉBEC

ԳՐԱՀՈՒԱՇ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

ՀՄԼՄ Գանատա - 100-ամեակ
Օմբարի եւ Քեպէգ
23 կամ 25 նոյեմբեր 2018

Համազգային 90-ամեակի ձեռնարկներ՝
Մոնթրէալ 14 Հոկտեմբեր 2018
Թորոնտօ 27 եւ 28 Հոկտեմբեր 2018
Կը խնդրուի չխաչածել

ՄՈԽԹԻԵԼ.

ՀՕՄ-ի «Սուէ» մասնաճիւղի 60-ամեակ
Կիրակի, 6 Մայիս 2018

ՀՄԼՄ Կամֆ մասնաճիւղի 60-ամեակ
27 Հոկտեմբեր 2018

ԼԱՒԱԼ.

ՀՕՄ-ի «Շուշի» մասնաճիւղի
Փոքրերու Շաղկազարդ (Ժուլ)

Շաբաթ, 24 Մարտ 2018

ՀՕՄ-ի «Շուշի» մասնաճիւղի 25-ամեակ
Շաբաթ, 29 Ապրիլ 2018

ՀՄԼՄ ԼԱՒԱԼ.

Մարգական եւ Սկառատական արձանագրութիւններ
ամեն երեկոյեան ժամը 7-8
հեռացայնել 514 979-6272 եւ 514 295-3245

Homenetmen Laval Դիմատերի (Facebook) էջով

ՀՄԼՄ Գանատայի Շրջանի 48-րդ Մարգական խաղեր
Լաւալ 2018
Նուիրուած ՀՄԼՄ-ի Հիմնադրութեան 100-ամեակին

ՀՊԳԵՀԱՆԳԻՒՏ

Ոլր. ՅԱԿՈԲ ԵԱՓՈՒՃԵՍՆԻ
մահուան բառասունին առքիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 8 Ապրիլ 2018, Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի: Սգակիրներ՝ Տիկին Սոնա Եափունեան, զաւակը Հայկ, Տէր եւ Տիկին Վարանդ, Վանա Եափունեաններ, Տէր եւ Տիկին Հրայր, Լալէ Եափունեաններ Լոռի, Պաֆփի Եափունեաններ, Տէր եւ Տիկին Յակոբ, Մարալ Նազարեան ու զաւակը՝ Նարէկ, Արանեան ընտանիք, համայն Եափունեան, Գալայնեան ընտանիքներ:

L'ÉCOLE ARMÉNIENNE
SOURP HAGOP
ÉCOLE PRIMAIRE V. ET A. SARAFIAN
ÉCOLE SECONDAIRE PASDERMAJAN

ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ա. Ե. Ա. ՍԱՐԱՖԻԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԲԱՍՏՐԱԴԱՅՆ ԵՐԿՐՈՒԹՅԱՆ

Տնօրէնի կամ Տնօրէնուի կարիք

Հիմնուած 1974-ին, Սուրբ Յակոբ Ազգային վարժարանը իր մանկապարտեղով, «Վարդղէս եւ Աստոիկ Սարաֆէան» նախակրթարանով եւ «Բաստրամաճեան» երկրորդականով, ուսում կը ջամփէ աւելի քան 700 աշակերտներու ըստ Քեպէր Նահանջի կրթական նախարարութեան ծրագրին, ունենալով հայ լեզուի, պատմութեան եւ մշակոյթի ուսուցումը որպէս անբաժան մասնիկ ընդհանուր դաստիարակութեան:

Պաշտօնի ամփոփ նկարագրական

Համարասուու ըլլայով Վարչական խորհուրդին, տնօրէնը կամ տնօրէնուին կը կազմակերպէ վարժարանին առարելութեան համապատասխան կրթական զարգացում ապահովող անհրաժեշտ աշխատանքներ, գործակելով Տնօրէնութեան վարչակազմին եւ ուսուցչական կազմին հետ:

Պահանջուած որակական պայմաններ

- Տեղական ի նպատ վարժարանի յատաշխաղացքին:
- Բացայացուու վարժարանի կարիքներուն վարչական, կրթական, մարդուի կամ նիւթական լուծումներու առաջարկներու ներկայացում Վարչական Խորհուրդին:
- Մանկավարժական մօտեցում եւ փոխարքերութիւն տարբէր կարիքներ ունեցող ընտանիքներու եւ աշակերտներու հետ:
- Նախանձախնդրութիւն վարժարանի վերելքին նկատմամբ:
- Ծանօթութիւն վարժարանի պատմութեան:
- Ծամագործակցութիւն համայնքի կառույցներու հետ:

Ուսում եւ Փորձառութիւն

Թեկնածուն պէտք է

- Ունենայ նուազագոյնը մազհստրոսի վկայական՝ կրթութեան ծիրէն ներս
- Ունենայ նուազագոյնը 8 տարուան փորձառութիւն վարժարանէ մը ներս, որոնցմէ, նախընտրաբար, 3 տարին որպէս տնօրէնութեան վարչակազմի անդամ:
- Տիրապէտէ հայերէն եւ ֆրանսէրէն լեզուներուն

Աշխատանքային պայմաններ

Լիաժմա, մրցունակ աշխատավարձ, պաշտօնի ստանձնում՝ 1 Օգոստու 2018-ին: Դիմումագրի ժամկէտ 23 Մարտ 2018

Համեցէք պաշտօնի դիմումագրի եւ ինքնակենսագրական ուղարկել դպրոցի Վարչական Խորհուրդին հետևեալ ել-հացէին: CA@ecolesourphagop.com.

horizon

H O R I Z O N
Hebdomadaire arménien
A r m e n i a n W e e k l y
Publié par / Published by
Les Publications Arméniennes
(1991)
3401, Olivar-Asselin
Montréal, Québec
Canada H4J 1L5

**Abonnement annuel /
Yearly subscription**

Canada

2nd classe - 2nd class: \$80

plus applicable taxes

1re classe - 1st class: \$95

États-Unis / USA

1re classe - 1st class: \$95 US

Ailleurs / Elsewhere

1re classe - 1st class: \$125 US

Administration / Publicité
(General Manager)

Sylva Ehramdjian-Bachekjian

Tél.: (514) 332-3757

Télécopieur/Fax (514) 332-4870

E-Mail:sylva@horizonweekly.ca

Courrier de deuxième classe

/No. 40065294 / Second class mail

Dépôt légal: bibliothèques nationales

du Québec et du Canada - ISSN 0708580X

Վարչէ Խմբագիր՝

Վահագն Գարագաշեան

Վարչական պատասխանատու՝

Սիլվա Պաշզեմեան

Քարտուղար՝ Սարինա

Տէր Խաչատրուեան

Աւագ Խմբագիր՝

Վրեժ-Արմէն Արինեան

Անգելերէն/Քրամսերէն Վիկէն Արքա-

համեան, Թիման Սիլվինեան

Զեւալորում՝ Նենսի Կիրակոսեան

Սրբագրի՝ Սոնի Թիրիզեան

**Financé par le
gouvernement
du Canada**

**Funded by the
Government
of Canada**

Canada

ardziv

արծիւ

Մարտ 2018

«Ամեն հայ պիտի զգայ, որ առանց իրեն հայրենիքը կը փլուի». Բեկոր Աշոտի վերոնշեալ խօսքին շատեր հետեւեցան, երբ 1988-ի արցախեան պողթեկումի օրերուն, իրենց ընտանիքները թողելով մեկնեցան պատերազմի ճակատ՝ իրենց հայրենիքը պաշտպանելու: Վիզեն Զաքարեանի, Միեր Զովհաճեանի, Թաթու Կրպետանի, Պետոնի Նման նուիրեալներ հասան Արցախի պաշտպանութեան: Արցախի ազատագրման համար իրենց կեանք նուիրաբերեցին հարիւրաւոր անձնուրաց հայրդիներ, ինչ հարիւրաւոր ազատամարտիկներ ու հերոսներ վիրաւորուեցան:

Այս տարի պիտի նշուի Արցախի շարժման 30-ամեակը: Այս օրերուն, երբ Աստրաբեյանի կողմէ հետեւողականորեն կը խախտուի 1994-ին հաստատուած հրադադարը, Յայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան Գանատայի Երիտասարդական Սինուքիւմը (ՀՅԴ ԳԵՄ) անհրաժեշտ կը նկատէ յիշել ու փառաւորել մեր բոլոր հերոսները, որոնք իրենց կեանք զոհաբերեցին Արցախի ազատութեան համար:

Այսօր պատերազմի պատճառով ֆիզիքապէս տուժած ազատամարտիկներ կարիք ունին մեր բոլորին աջակցութեան:

2014-ին գումարուած ՀՅԴ ԳԵՄ-ի 42-րդ Պատգամաւորական ժողովը յառաջացուց նոր ծրագիր մը. 2014-2015 տարեցոշանէն սկսեալ միութեան կողմէ կազմակերպուած ծեռևարկներու եկամուտին 5%-ը պիտի նուիրուէ ՀՅԴ-ի «Արցախի ազատամարտիկներու ֆոնս»ին, սակայն, 2017-ին գումարուած 45-րդ Պատգամաւորական ժողովը, նկատի առած որ ժամանակը հասած է բազմապատկելու մեր աջակցութիւնը հայ զինուորին, միաձայնութեամբ որոշեց նախայիշեալ տոկոսը բարձրացնել 10%-ի:

**ՀՅԴ Գանատայի Երիտասարդական Սինուքեան
Կերպուական Վարչութիւն**

Միանալով ՀՅԴ Ամերիկայի
Արեւելեան եւ Արեւմտեան
ցրաններուն, ՀՅԴ ԳԵՄ-ը կը
հաստատէ իր Յայ Երիտասարդաց
Դաշնակցութեան 85-ամեակի
խորհրդանիշը

Արցախ...

«Ղարաբաղը մօրս կանչն է,
հնձ է կանչում յոյսով տրտում.
Ղարաբաղը իմ կական է՝
Կարսիր, բայց սեւ ունի սրտում...»

Ղարաբաղի կանչին պատասխան տուալ հայութիւնը եւ քաջարար պատերազմեցան ցեղասպան թուրքին դեմ՝ օտար լուծի տակ չինալու եւ արծիւ նման ազատ ու անկախ ապրելու:

Բայց Արցախի կանչը միակը չէ. տակաւին մեր հոգին կը տանչէ Կարսի, Վանի, Ալիի, Սասունի, Տարոնի եւ Արարատի կանչը: Այս սույր հողերը տիսուր են, բայց յոյսով կը սպասեն իրենց զաւակներուն վերադարձ, կը սպասեն ազատագրութեան սրբազնան օրը: Միևնու դեռ արտասուրով լցուած է, քանի որ իր զաւակները «օտար աշխարհ յածած են» եւ «մնացած են պանդուխտ»:

Արցախի յարթանակը մեր ամբողջական յաղթանակը չէ, այլ միայն առաջին մասը անոր:

Միևնու Միացեալ Հայաստանի կերտումը, հայոց մղելիք պայքարը պիտի չդադրի:

Արցախի պատերազմին անմահացած զինուորները գիտեին, որ ազգասիրութիւնը զոհողութիւն է, ծառայութիւն է, անվերապան սեր է:

Յայ Երիտասարդութիւնը իր մեջ կը կրէ ազգային գիտակցութիւնն ու ազգային կամքը, որոնց շնորհիւ հայոց դասը պիտի հասնի իր արդար լուծման:

**Գեղրդ Տանայեան, «Սիմոն Զաւարեան»
մասնաճիւղ**

Artsakh 30 years later

Exactly 30 years ago, in February 1988, the first demonstrations in Stepanakert demanding unification with the Armenian SSR were the starting point of the Karabakh Movement. This mass political awakening opened the door for the independence of the Republic of Armenia, the gradual liberation of most Armenian lands in the Caucasus, and the democratization of both Armenian Republics.

30 years later, Artsakh is independent and democratic, although it remains unrecognized internationally. The struggles for independence cannot and should not be understood as a Holy War between Christians and Muslims, or a struggle between a "civilized" belligerent against an "uncivilized" one. Partly because Armenians were subject to indescribable barbarities under Azerbaijani rule, and the nature of the conflict was shaped by barbarity, it has been hard to frame the conflict in any other way. But this does not explain why a solution has yet to be found to solve the conflict.

No solution has been found because the Artsakh conflict is a struggle between a democracy and an autocracy. To be fully understood, it should be framed as such. The "Democratic Peace" theory demonstrates that democracies rarely engage hostilities against each other. Even when the interests of two democracies clash, the existence of institutions, norms and traditions, and the dispersal of decision-making on both sides create a barrier to war. Every major conflict in history has been either between non-democratic states, or between democracies and dictatorships.

The Nagorno-Karabakh War and the periodical violations of the 1994 ceasefire on the line of contact may not be due to the natural enmity between Armenians and Azerbaijanis, but to the

domestic issues within Azerbaijan. Institutionalized Armenophobia is not the cause of these indiscriminate attacks against Armenians. Armenophobia is a tool used by the Aliyev kleptocracy to prevent and delay democratization in Azerbaijan. Therefore, the most effective method to secure peace in the region for the short term might be deterrence, but for the long run, it will have to involve Azerbaijani democratization. Unfortunately for Azerbaijan, the mantra of restoration of territorial integrity has been a scapegoat and a pretext to delay democratic reforms. Hopefully, one day, Azerbaijan will succeed in following Artsakh's path of democratization, where during the past 30 years, a democratic framework has been built and where civil liberties, relative electoral fairness and pluralism are guaranteed.

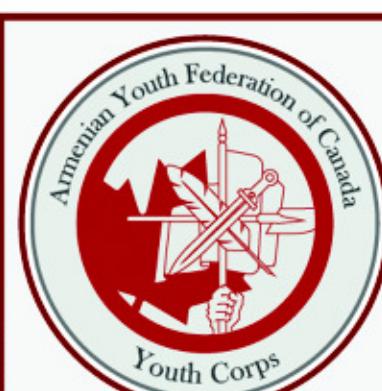
Leonardo G. Torosian, "Levon Shant-Pegor Ashod" Chapter

AYF Canada Youth Corps Camp Vanadzor

APPLY TODAY!

Send us an email or give us a call for more information, to make a donation, or to request an application:
youthcorps@ayfcanda.org
647-966-2281

BARRY

KAREN

GARO

KAZANDJIAN

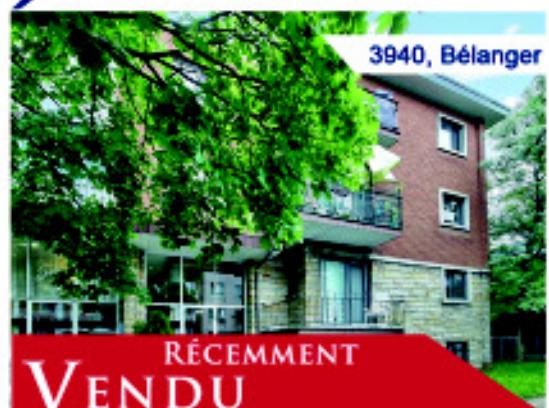
514

333-3000

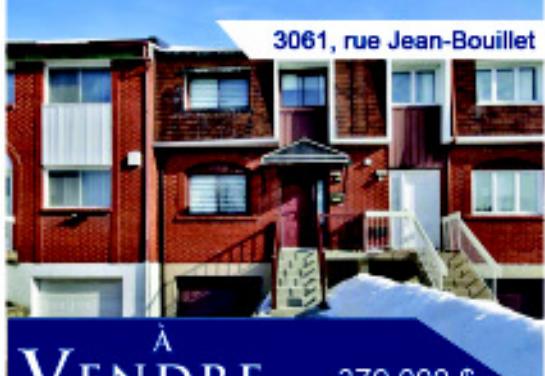
DEMANDEZ UNE ÉVALUATION GRATUITE

RÉCEMMENT
VENDU

RÉCEMMENT
VENDU

3061, rue Jean-Bouillet

À VENDRE 379 000 \$

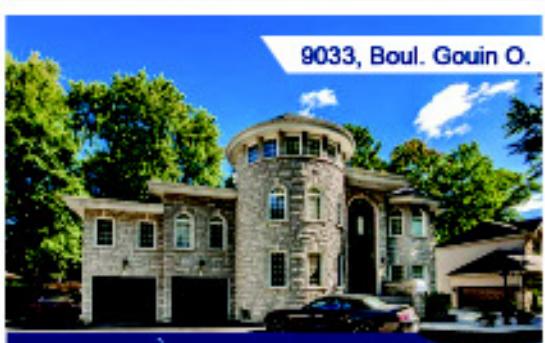
3740, Pierre-Daviault

À VENDRE 3 388 000 \$

2286, Kaufman

À VENDRE 349 000 \$

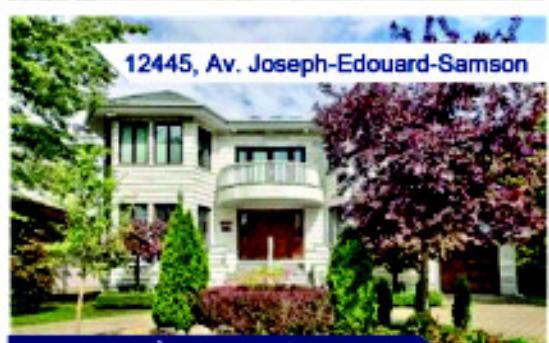
9033, Boul. Gouin O.

À VENDRE 1 950 000 \$

12211, Green Lane

À VENDRE 1 378 000 \$

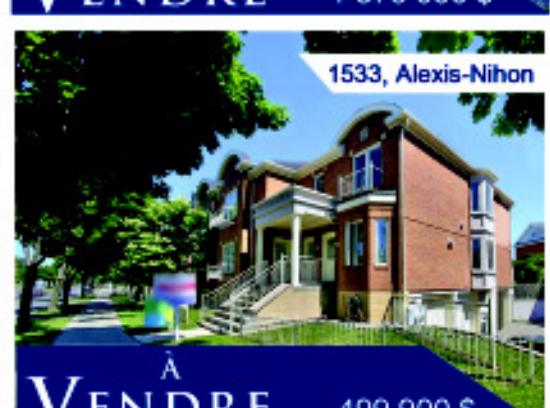
12445, Av. Joseph-Edouard-Samson

À VENDRE 1 588 000 \$

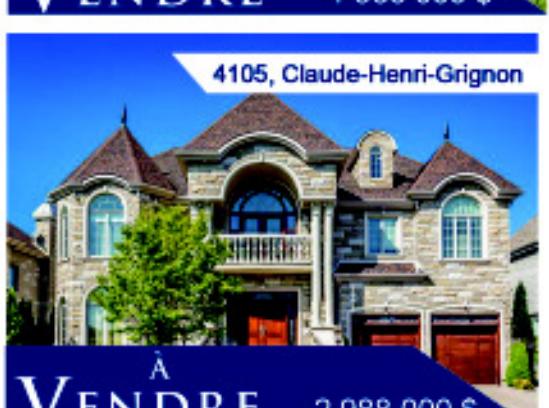
83, des Roseaux

À VENDRE 1 198 000 \$

1533, Alexis-Nihon

À VENDRE 499 900 \$

4105, Claude-Henri-Grignon

À VENDRE 2 988 000 \$

EXPERTISE

EXPÉRIENCE

EXCELLENCE

CLASSÉS PARMI LES MEILLEURS COURTIERS RE/MAX AU MONDE
RANKED AMONGST THE HIGHEST PERFORMING RE/MAX BROKERS IN THE WORLD

AGENCE IMMOBILIÈRE RE/MAX 3000 | 9280 L'ACADIE, MONTRÉAL, QC, H4N 3C5

Horizon, 3401, Olivar-Asselin, Montréal, Québec Canada H4J 1L5 Courrier de deuxième classe /No. 40065294 / Second class mail